జయమ్మకాపురం

ప్రథమాంకం — ప్రథమరంగం

(జయమ్మ పుట్టినిల్లు పెద్దబజారులో ఇల్లు ఇంటికి ముందున్నపోర్టుకోలో, అక్కచెల్లెండ్రు, మీన జయానూ వాళ్ళతల్లి శాంతమ్మానూ కూర్చుని మాట్లాడుకుంటూ వుంటారు)

జయ —అమ్మా. ఏదైనా మంచి పాట పాడవే.

శాంతమ్మ—నాకేం పాటలొచ్చే పిచ్చితల్లీ చిన్నప్పుడు నేర్చుకొన్నవి ఏమైనా వచ్చినా, అవన్నీ పాతపాటలు.! పాతపాటలు నచ్చుతాయమ్మా మీకూ ?

జయ—నచ్చకేమి ! అవే బాగుంటయి నిజానికి !

మీన—ఆ నచ్చుతై ! నచ్చకేం నీకన్నీ నచ్చుతై. పాతచింతకాయ పచ్చడైనా కమ్మగానే ఉంటుందినీకు. ! !

జయ—పోనీ నీవు పాడరాదమ్మా ఏదైనాకొత్తపాట?

మీన—నాకు ఇంగ్లీషు పాట వచ్చు

శాంతమ్మ—పోనీ అదే పాడు వింటాము ఏదైతేనేం పాడటానికీ ?

జయ—పాడవే.

మీన—పాడతాను విను.

There are ten green bottles hanging on the wall
Hanging on the wall
If one green bottle happens to fall
There are still nine green bottles hanging on the wall.

(శాంతమ్మ తెల్లపోయిచూస్తూ ఉంటుంది. జయ విని విరగబడి నవ్వుతుంది)

జయ—ఇదేం పాటే ?

శాంతమ్మ— ఇప్పుడు నీవు ...పాడింది పాటలేటే అమ్మాయీ ! !

జయ— పాటేనే ...(నవ్వి)... ఇంగ్లీషు పాటలు అల్లాగే ఉంటై...... ఇకచాలుగాని అమ్మా అధ్యాత్మ రామాయణ కీర్తన ఒకటిపాడవే.

శాంతమ్మ—దానికేంభాగ్యం...పాడతా నమ్మా...
(కృష్ణుని చల్దులు పాడుతూఉంటుంది)

మీనా—అమ్మా...అమ్మా...పోస్టుమన్ వస్తున్నాడే!! ఉత్తరం ఏమైనా ఉందేమో ! మాస్టరు గారింటికి వెళ్ళాడే అమ్మా. మనకేమైనా ఉత్తరం ఉందేమో అడగనా!

శాంతమ్మ—పిచ్చా ఏమిటే నీకూ? మన కిపుడు ఎవరు వ్రాయాలె! అక్కయ్యకూడా ఇక్కడే ఉందాయె ! !

మీన —(కొంటెగాచూస్తూ) ఏమె జయక్కా ఎక్కడనుంచి అయినా ఉత్తరం రావాలా ?

జయ—(సిగ్గుపడి) ఏమోనే నన్నుఅడిగితే నాకేం తెలుస్తుందే!

మీనా—అబ్బా! ఎంతసంగనాచివే!! బావ దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వస్తుందేమోనని నీవు అనుకోలా! ! నవ్వొస్తుంది పైగా! అమ్మా చూడవే ఎల్లా నవ్వుకొంటున్నదో...... నా మాట అబద్ధమేనూ! !

శాంతమ్మ—పోనీ లేవే......అల్లరి చేయకూ.

జయ—వెళ్ళి పోయినాడా?

మీనా—పోయినట్లే...ఉన్నాడు—(సందేహంగా) అదుగో.. ...వస్తున్నాడు! ఉత్తరం ఏమైనా ఉందేమో అడగనా?

శాంతమ్మ—అడగటం ఎందుకే? ఉత్తరం ఏదేనా ఉంటే అతనే ఇచ్చిపోతాడు! పట్టు కెళ్తాడా?

మీనా— (ఎగురుతూ) ఇటేవస్తున్నాడు!

(జయ లేచిచూస్తుంది) మన ఇంటికే!నవ్వుతున్నాడుకూడానూ అమ్మా. అమ్మా. రావే. రావే ఏమే అమ్మా మనఇంటికే వస్తున్నాడే! !

శాంతమ్మ—రానీయవే!! ఎందు కట్లా ఎగురుతావు!!

మీనా—ఏం అబ్బాయి, మాదేనా ఉత్తరం ? నే జెప్పలా? నాకు తెలుసూ! ఇది బావ రాసిందేనా అక్కయ్యా!!

జయ—ఇల్లా...ఇయ్యి(అనిఉత్తరంలాక్కోబోతుంది మీనా పారిపోతుంది.)

మీనా—ఆ ... నే నియ్యను ... అమ్మా భావ రాసిందే నే!...

శాంతమ్మ— నీకెట్లా తెలుసు ఎవరు వ్రాసింగనీ... ఒక వేళ మీనాన్నగారి ఉత్తరమేమో చింపబోకు సుమీ

మీనా—(అడ్రసుచూస్తూ) ఆశ్చర్యంగా నాన్న పేరుందే!

శాంతమ్మ—అయితే బల్లమీద పెట్టేసెయ్యి

జయ—(బల్లపోయి) నాన్నదా?

మీనా—(లేగదూడలాగ ఛంగున గంతేసి) కాదేవ్. అమ్మా నాన్నగారి కేరాఫ్ జయలక్ష్మి అని ఉందే!! అక్కయ్యకేనే! ఇదిగో! భావరాసిందేనే! నే చెప్పలా?

జయ—(సంతోషంతో) ఇల్లా ఇయ్యి అల్లరిచెయ్యకా (అని మీనచేతిలోనుంచి ఉత్తరం లాక్కోబోతుంది. మీనా అందకుండా పరుగెత్తుతుంది)

మీనా—ఇదవే... నాకెందుకు నీ ఉత్తరం. (అని నిలబడుతుంది. జయ అందుకుంటానికి వెళ్ళగానే) అమ్మా ఎంతాశే (అని దూరంగా నుంచుని ఎగురుతుంది సంతోషంతో)

శాంతమ్మ—మీనా, ఏమిటా ఎగురుడూ? దాని మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అంటే. దానికి ఆశ గదా!

మీనా—ఆశేలే...... చింపనా...చింపుతా

శాంతమ్మ—అక్కయ్య కియ్యవే మీనమ్మతల్లీ

మీనా—చింపుతున్నానేవ్ ......చింపు ......తు ...... న్నా ...... ను ...... (చింపబోతున్నట్లు నటిస్తుంది)

జయ—వద్దని నీకు కాదూ చెప్పేదీ ? ఇల్లా ఇస్తావా ఇయ్యవా! (మీనా పాలుతాగిన ఆవుదూడలాగ గంతులేస్తుంది. జయనిలబడి చూస్తుంటుంది)

మీనా—నీ మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అయితే మటుకు ఎందుకమ్మా అంత ఆశా ?

శాంతమ్మ—నీకూ మొగుడు వస్తేగాని తెలియదు, ఆ ఆశ ఏమిటో! నిప్పు చించి చూడ కూడదమ్మా అక్కయ్యకుఇచ్చేశెయ్యి.

జయ—ఇల్లా ఇచ్చేశెయ్యి మా అమ్మగదూ

మీనా—(తల్లిదగ్గరకువచ్చి) నేను చదువుతానే అమ్మా. (గొగ్గిన గొంతుకతో)

శాంతమ్మ—అక్కయ్యకు ఇచ్చేశెయ్యి అని చెప్పానా ...ఎందుకు చెప్పానో...ఏరాలె. (బ్రతిమలాడుతుంది)

మీనా—ఇందవే......నీ మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం నీవే చదువుకో నాకేం వద్దులే అమ్మా (అనిఇయ్యబోతుంది)

జయ—(అందుకోబోతే...మీనా...ఇస్తున్నట్లునటించిచెయ్యి వెనక్కు లాక్కుంటుంది అమ్మాఅంటూ) అబ్బ, ఏడ్పించుకు తింటున్నావు ! పోని నీవే చదవ్వే.

మీనా—(బుద్ధిమంతురాలై సీరియస్ గా) నీ మొగుడు రాశాడుగా నువ్వేచదువుకో. ఇందమ్మా నీ ఉత్తరం: (బుడ్డ మూతితో ఇచ్చేస్తుంది)

౨

(అదే స్థలం. జయ ఉత్తరాన్ని అందుకొని ఒకమూలగాబదిగి కూర్చుని జాగ్రత్తగా, నెమ్మదిగా చింపి, ఉత్తరాన్ని తీసి చదువుకోవటం ప్రారంభిస్తుంది. శాంతమ్మ కుమార్తెవంక దీక్షతో చూస్తూ, సంతోషిస్తుంటుంది.

ఉత్తరంలోని మొదటిపంక్తి చదివే సరికే జయకు అప్రయత్నంగా నవ్వు వస్తుంది. దీక్షగా ఉత్తరం చదువుకొం టూఉంటుంది.

మీనా మెల్లగా జయవెనక నైపునకు జేరి మోకాళ్ళ మీదకూలబడి, జయబుజాలమీదుగా చూస్తుంది. ఆఉత్తరం చూసిఆశ్చర్యపడుతుంది. ఏదో రహస్యమైన సంగతి తెలుసు కొన్నదానిలాగ చూస్తుంది. కళ్ళు పెద్దవిచేస్తుంది. పెదవి లోపలకిలాగి పడుతుంది. ఏదో అద్భుతమైన, విచిత్రమైన రహస్యాన్నితాను సంపాదించి నందులకు పట్టరాని సంతోషంతో, మెల్లగాలేచి, అడుగులో అడుగువేసుకొంటూ నడచివెళ్ళి; తల్లిచెవిలో ఏమో చెపుతుంది ఆమె నవ్వుతుంది.

మీనా మళ్ళీ జయక్కవెనకాలచేరి ఇందాకటి మాదిరిగాచూడాలని ప్రయత్నం చేస్తుంది. కాని ఈమారు జయ ఉత్తరాన్ని దాచుకొని, మీనకు కనపడని పద్ధతితో చదువుకొంటూఉంటుంది మీనా చిన్నపుచ్చుకొని జయ తనను అవమానపరచి నందులకు కోపంగా ఉంటుంది.

కాసేపు అయిన తరువాత మీనా తల్లి దగ్గరకెళ్ళి, మళ్ళీ ఏదో చెప్పాలన్న ప్రయత్నంలో అమ్మా, అమ్మాలసి గడ్డం మునివ్రేళ్ళతో నొక్కుతుంది. శాంతమ్మ వినిపించుకోకుండా జయమ్మ ఉత్తరాన్ని చదువుకోటం చూచి ఆనందిస్తూ ఉంటుంది. మీనా ఊరుకోదు. పికి పీకి ఆమెదృష్టి తన వైపునకు త్రిప్పి, మళ్ళీ చెవులో. ప్రియమైన జయమ్మ టే అమ్మా" అంటుంది.

మీనా—ఉత్తరం చూడ నీయవు కదూ...
నే చూశాలే...... అమ్మా... ప్రియమైన జయటే!
(నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ—సరే. చెప్పావుగా అమ్మా.

మీనా—(మరుసారి ఉత్తరంచూడాలని ప్రయత్నం చేసి) పోనీలే అమ్మా నాకు చూపొద్దులే. అసలుచూడనే చూడనూ! (బుద్ధమూతి పెడుతుంది. ప్రియమైనజయకు... ప్రియమైనజయకు... (అనేకరకాలుగా నొక్కి సాగదీసి ఆమాటలో ఉండె మాధుర్యానంత వలకపోస్తుంది)

ఒక అమ్మాయి మొగుడు ఏమన్నా.........పెళ్ళానికే......(నవ్వు.)- "ప్రియమైన జయా" అని ఉత్తరం రాశాడు.

రత్తమ్మ— (ఇంటిప్రక్క ఆవిడ. ముసలిముత్తైదువ. వస్తుంది) ఏమమ్మా శాంతమ్మవదినా...ఏమిటి సంగతి?

శాంతమ్మ—రా వదినా...రా...మరేం సంగతులు లేవు...

రత్తమ్మ—మీనా ఎందుకూ అట్లా ఎగురుతుంది?

మీనా—ఏం లేదు అత్తయ్యా................
ఒకమ్మాయి మొగుడూ..............(నవ్వు)

రత్తమ్మ—ఎందుకే అంత నవ్వూ?

జయ—దానిసంగతి ఎరగవు అత్తయ్యా అది అంతే!

శాంతమ్మ—దాని మొగుడు ఉత్తరం వ్రాశాడు; అదిచదువు కొంటున్నది. అదీసంగతి అంతకంటే మరేంలేదు.

రత్తమ్మ—దాని మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అది చదువుకొంటూంటె...ఇదెందుకూ ఇట్లా ఎగురుతుందీ!

మీనా— అదిగాదు... అత్తయ్యా... (నవ్వుఆపుకో లేక విరగబడి నవ్వుతుంది)

రత్తమ్మ—ఏమిటే ... పిచ్చిపిల్లా ... సంగతేమిటో చెప్పి మరీనవ్వూ.

మీనా—అదికాదు అత్తయ్యా ...బావే... అక్కయ్యకుఉత్తరం వ్రాశాడు—(మళ్ళీనవ్వుతుంది)

రత్తమ్మ—రాస్తేఏం; మొగుడు పెళ్ళానికి ఉత్తరం రాసుకోట్టే! ఎందుకానవ్వూ?

మీనా—ఉత్తరానికి కాదు అత్తయ్యా...మరిటా ......(నవ్వు)...పెళ్ళాంటా...... ప్రియమైన జయటా!! (పక్కలు పట్టుకొని విరగబడి నవ్వుతుంది)

రత్తమ్మ—ఓస్......ఇంతేగద! ఆబ్బరమాఏమిటి? ఈమాత్రానికే ఎందుకే అంత ఎగురుడూ? నీకూ వస్తాదుంది

...వెక్కిరిస్తున్నావు ! నీ మొగుడు ఏం రాస్తాడో ఆలోచించుకో!

మీనా—నాకు మొగుడు లేడుగా!

రత్నమ్మ—లేకపోతే రేపి పాటికి వస్తాడు. వచ్చి.....

మీనా—ఆ...వచ్చి.....వచ్చి ఏం జేస్తాడు? చెప్పు?

రత్నమ్మ—ఆఁ వచ్చి ఏం జేస్తాడా? వచ్చి మెత్తగా తంతాడు...సరేనా?

మీనా—అట్లయితే ...నేను... అసలు పెండ్లి చేసుకోనుగా.

రత్నమ్మ— మాచక్కా చేసుకొంటావు! నీవు చేసుకొంటావా నీతల్లో జేజెమ్మ చేసుకొంటుందా!

మీనా—ఆ... చూద్దాం... "వలదు ... వలదు. వివాహంబు వలదు నాకు విద్యలందే సుఖము వెలయునాకు"

రానీ...చెలీ

నమ్మరాదే చెలీ

మగవారిని...నమ్మరాదే చెలీ (అంటూ పరుగెత్తి పోతుంది.)

శాంతమ్మ—నీకొడుక్కు చేసుకోవమ్మా దీన్ని.!

రత్నమ్మ—నాకొడుక్కు చేసుకొంటే...ఈగడుగ్గాయ సరిగ్గా కాపురం చేస్తుందనే నీవనటం! ఇప్పుడే ఇట్లా ఎగురుతున్నదే గజ్జల గుఱ్ఱంలాగ? ఈడొస్తే ఇహ నిలుస్తుందంటా? వాణ్ణి కానికి అమ్ముకొస్తుంది గాని! సరేగాని ఇంతకూ అల్లుడు ఏం రాసినట్లు?

శాంతమ్మ—ఏదీ—?ఏమమ్మా జయా...ఏం రాశావే? మేము వినొచ్చా? (అని పక్కా విడను చూచి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ—పోనీ...ఉత్తరం...అంతా చదవొద్దులే అమ్మా...సంగతు లేమిటో చెప్పు. అంతే చాలు సంతోషిస్తాం.

జయ—(నవ్వుముఖంతో) పెద్ద రహస్యాలు ఇందులో ఏమీ లేవే...అమ్మా నువ్వే చూడు. (ఉత్తరం తల్లికిస్తుంది.)

శాంతమ్మ—(ఉత్తరాన్ని తలక్రిందుగా పట్టి చూచి) అఁహా అక్షరాలు అలికేసి నట్లుగా ఉన్నాయి. నీవు చదువు వొదినా...వింటానూ.

రత్నమ్మ—(బారెడు దూరంలో పెట్టి) అఁహా నాకూ చూపు ఆనటం లేదు. కళ్ళజోడు కావాలె. ఎందుక్కాని ఇదం తానూ నువ్వే చదవ్వే...జయమ్మా...(అని ఉత్తరం జయ చేతి కిస్తుంది)

మీనా—(ప్రవేశించి)—నేను చదువుతాను పోనీ ఇల్లా ఇయ్యి ఉత్తరం అత్తయ్యా.

శాంతమ్మ—కాదు లేఅమ్మా...దాన్నే చదవనీ నువ్వు ఇల్లారా. తల్లీ...నాదగ్గర కూర్చో. అక్కయ్య చదువుతుంటే అంచక్కా విను. ఇహ చదువు తల్లీ చదవ్వే సిగ్గేమిటి?

రత్నమ్మ—ఓయబ్బ!... ఏంసిగ్గమ్మా! చదువమ్మా వింటాము.

జయ—సిగ్గుకాదే...చదువుతానే అమ్మా వినుమరి ఆవిడతో గుసగుసలాడతావేం...?

శాంతమ్మ—ఉఁ లేదులే...కానీయ్

జయ—మీరిద్దరూ అల్లాగ ముసిముసినవ్వులు......
నవ్వుతూంటే...నేనేంచదివేదే !!

రత్తమ్మ—లేదు లేవమ్మా—ఊరుకో వదినా ఊ.
కానీ.

జయ—(సిగ్గుపడి) నేను ....(నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ—(అంతా నవ్వుతారు.)...నువ్వేనవ్వుతుంటివి! చప్పున చదివేశెయ్యి......ఏముందేం మహాభాగ్యం !!

జయ—(ఉత్తరం చదువుతుంది) "నేను ఇక్కడ కులాసాగా ఉన్నాను"

మీన—(వేచి) ఆఁ ఆఁ అది చదవ్వేం మొదట్లో వ్రాసింది!

రత్త—మొదట్లో వ్రాసిందేమిటే!... పోనీ అది కూడా చదువు వింటాం.

మీన—మొదట్లో, ప్రియమైనజయాఅని వ్రాయలా ...(మళ్ళీనవ్వు)

శాంతమ్మ—అది విన్నాంగా ఇఁకాచదవనీ.

మీన—ఇహ చదవ్వే...(వెక్కిరింతగా)

జయ—నేను ఇక్కడ కులాసాగాఉన్నానుఁ మా అమ్మా నాన్నా గుంటూరు వెళ్ళారు. మా అక్కయ్యకు పురుడు వెళ్ళింతరువాత వస్తారట !

శాంతమ్మ ఎప్పుడోప్పుడు వస్తారు ... ఇందులోప ముందే...అల్లాగనవ్వుతారు. ఏమమ్మా వదినా ఎందుకూ అల్లా నవ్వుతారూ !

రత్తమ్మ—ఏదో పిచ్చిపిల్లలు. ఊరుకోండి రాశాడే... జయా...చదువు మరీ.

జయ—"నేను హోటల్లో భోజనం చేస్తున్నాను"!

శాంతమ్మ—ఇంకా ఇబ్బంది ఏముంది!...ఏమమ్మా, హాయిగా హోటల్లో భోజనం చేస్తాడు ! ఏమంటావు!

జయ—హోటలు భోజనం నాకేమీ సరిగా లేదు. (అని ఫక్కున నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ— ఎందుకే ఆనవ్వు...అంతా నవ్వుతు న్నారే!! ఏమిటుందమ్మా ఇందులో !!

మీనా—(తల్లిబుగ్గమీదపొడిచి) నీకేం. అర్థంకాదు. రావడం త్తరంలో 'మొదట' - మానాన్న అమ్మా లేరూ అని వ్రాయలే.

శాంతమ్మ—వ్రాస్తే?

మీనా—వ్రాస్తే నేను ఒక్కక్షణం ఉండలేనూ...నీవు చప్పునరా అన్నమాట !

శాంతమ్మ—(ముక్కుపై వేలేసుకొని) అల్లాగటే!

మీనా—అందుకని హోటలు భోజనం సరిగా లేదు

శాంతమ్మ—అందుకని భోజనం సరిగాలేక పోవటం ఏమిటే.

మీనా—నీతలకాయ. నీకేం అర్థంగాదు. హోటల్లో అన్నం సయించటం లేదూ అంటే ఏమిటి?

శాంతమ్మ—ఏముందే

మీనా—అక్కయ్యవెళ్ళి ... వండిపెడితే గాని ... ఆయనకు...అన్నం...సయించదట !! ఇప్పుడు తెలిసిందా?

శాంతమ్మ—నా తల్లే, ఎంత అర్థం ఉందే !! నాకేం తెలుస్తాయమ్మా ఈ అర్థాలన్నీనూ ? నే నేమన్నా చదువు కొన్నానా, పెట్టానా!

మీన—దీనికేం చదువు అక్కర్లేదే ఇది కావాలె (నెత్తిమీద కొడుతుంది)

శాంతమ్మ — నాకు అదీ లేదూ ... ఇదీ లేదూ ... జయమ్మా...ఇంకా ఏమన్నా ఉందా అయిపోయిందా ... ఉత్తరం!

జయ—ఇంకా రెండు ముక్కలున్నాయ్ "పాల పున్నమ్మకు ఎంత ఇవ్వాల్సింది నాకు తెలియదు. అది డబ్బు కోసం రోజురోజూ తిరిగి పోతున్నది."

శాంతమ్మ— పాలపున్నమ్మ సంగతి ఎందుకమ్మా ఈ ఉత్తరంలో!

జయ—ఆ పాలదానికి ఎంత ఇవ్వాలో ఆయనకు తెలియదు! అది రోజురోజూ లెఖ్ఖకు గోలచేస్తున్నది కామోసు!!

శాంతమ్మా—ఏం విచిత్రమమ్మా. లెఖ్ఖజూచుకొని ఇచ్చిపంపు లేదూ?

రత్తమ్మ—నీదంతా ఓ వెర్రిగొడవా !! గ్రహించ లేవ్వా! అదో నపము !!

మీన—జయక్క వెళ్ళి లెఖ్ఖచూస్తేనేగాని తేలదు ఆచిక్కు. అదీ సంగతి !! తెలిసిందా?

రత్తమ్మ—ఇప్పుడు తెలిసిందమ్మా. ఈ ఉత్తరంలో సంగతంతా ఏమిటంటే... పెళ్ళాని తత్ క్షణం తిరుగుటపాలో పంపమని.

మీన—అక్కయ్యను తిరుగుటపాలో పంపెయ్యవే అమ్మా. అదికూడా ఆలస్యం కావచ్చు; టెలిగ్రాంమీద పంపేద్దాము అక్కయ్యని!!

జయ—(కోపంనటిస్తూ) మీనా, ఏమిటదీ?

శాంతమ్మ—అంతేనుటే జయమ్మా అర్థం.

రత్తమ్మ—దాన్ని అడగాలటే... తెలియటంలా? (నవ్వు) హోటలులో భోజనం సరిగా లేదంటే అర్థం తెలియటం లేదటమ్మా వదినా? (నవ్వు)

జయ—కాదులే... అత్తయ్యా ఆయనకు నిజంగా హోటలు భోజనం పడదు.

మీన—అత్తయ్యా...ఇప్పుడు తెలిసిందా?జయక్క మాట విన్నావా? దీనికీ ప్రేమనే మొగుడంటే...ప్రియమైన మొగుడు! (వెక్కిరిస్తుంది)

శాంతమ్మ—ఈ డొంక తిరుగుడు అంతా ఎందుకమ్మా? పోనీ...నీవు వెంటనే బయలు దేరిరా...అని వ్రాయకూడదూ?

రత్తమ్మ—నీదంతా ఓగొడవ అల్లా రాస్తారుటమ్మా ఇప్పటి కాలం కుఱ్ఱవాళ్ళు అయితే మటుకు సాంప్రదాయంలో పెరిగిన వాళ్ళు ఇల్లాగే వ్రాస్తారు వదినా!

శాంతమ్మ—చాలా తమాషాగా వ్రాశాడు! గొప్ప ఉల్లుడే! ఉత్తరం అయిపోయిందా అమ్మాయీ!

జయ—అయిపోయినట్లే. ఇంకా రెండుమాటక్కలున్నాయి

రత్తమ్మ—అవికూడా వినిపించవే జయా. ఇంకాఏమి

తమాషాలున్నయ్యో!!

జయ—తమాషాలు ఏమీలేవు! అత్తగారికి మామ గారికి నమస్కారములు మామరదల్ని చి॥ మీనాక్షిని చూడాలనిఉంది. చిన్నప్పటి దాని ముద్దుమాటలు జ్ఞాపకం వస్తూఉంటయ్

శాంతమ్మ—ఈభాష నాకూ అర్థం అవుతున్నది. అయితేదాన్ని కూడా తీసుకుని రమ్మనా ఆయన అనటం?!

మీన—అది! అమ్మయ్య...మా అమ్మకు ఇప్పుడిప్పుడే తెలుస్తున్నాయి సంగతులు!!

రత్తమ్మ—ఒక వేళ మీరేమన్నా ఆటంకం చెబు తారని నమస్కారాలు కూడా పారేశాడు.

శాంతమ్మ—తమాషాగా ఉంది. అల్లుడు గడుసు వాడసుమీ. (నవ్వుతూ) హోటల్ భోజనం పడటం లేదూ? పాలలెఖ్ఖ చూడటం కూడా తెలియదు పాపం !!

జయ—కాదులే... అమ్మా... ఆయనకు నిజంగా తెలియదు. ఇటువంటిగొడవ లేమీపట్టించుకోరు. అంతా నేనే!!

రత్తమ్మ—ఇంకెందు కమ్మా...దీని సంగతికూడా తెలియాలా ఈ మాటలో !!

శాంతమ్మ—ఇంకా తెలియకుండా ఉండాల్సిందే ! ! అంతా తెలిసింది. సరేలే...మీనాన్నరానీ...రేపే కామాలు దశమి...సరేదమా.......రేపే బాగుంది.

మీన-(దీర్ఘాలుతీస్తూ) నేను... కూడా... వెడతానూ

శాంతమ్మ—దాని మొగుడింటికి నీవెందుకే?

జయ—ఎక్కడా మొగుడు దొరక్కపోతేఅక్క మొగుడే దిక్కు అన్నారు.

మీన—నాకు మొగుడు దొరక్కేమే? నేతల్చుకొంటే...ఒక్కటి...రెండు... మూడు...ముగ్గురు మొగుళ్ళున్నారు నాకు...(వేళ్ళమీద లెక్కపెడుతుంది)

రత్తమ్మ—ఎంత గడుసేఇది!

జయ—మీనా. వెళ్ళుదాంరా.

శాంతమ్మ—సరే ... అక్కయ్యా నీవూ బట్టలు సద్దుకోండి.

జయ—(ఉత్తరాన్ని రవికజేబులో పెట్టుకొని) రావే మీనా (వెళ్ళిపోతారు)

శాంతమ్మ—జయమ్మ చూశావా వదినా! దానికి వెళ్ళాలనేఉంది!!

రత్తమ్మ—ఇంత వెర్రిదాన వేమమ్మాఉండదుటమ్మా.

శాంతమ్మ—ఉంటుంది. ఉంటుంది. ఏదోకన్నకడుపు కాబట్టి...(రుద్ధకంఠం) అమ్మాయి మళ్ళీ అత్తవారింటికి వెడుతుందీ అంటే కష్టంగా ఉంటుంది.

రత్తమ్మ—ఏమిటి వదినా. (కన్నీరు) ఆడపిల్లలను కన్నాం. ఒకఅయ్యచేతులోపెట్టాం. ఇకమన దేముందిచెప్పు! అయినాదానికేంతక్కువ! అత్తవారింటిలో అయినా అదిఒక పనీ పాటా చేయక్కర్లేదు. జమిందారు బిడ్డలాగు గడుస్తుంది.

శాంతమ్మ—దానికేం తక్కువ వదినా. ఆ అత్తగారైనా, ఏమాట కామాటె చెప్పాలె...పార్వతీ దేవి

లాంటిది. కోడల్ని ఇవతల చెంబు ఆవతల పెట్టినయ్యాడు. కొడుకూ కోడలూ చిలకాగోరంకులా ఉంటే చూచి సంతోషిస్తుంది.

రత్తమ్మ—అదే మనకు కావల్సింది! జయమ్మ కడుపు ఫలించి నాలుగు పూలూ నాలుగు కాయలూ కాస్తే...

శాంతమ్మ—ఆఁ .అంతే......వదినా...... అంతే అంతకంటే కావల్సిందేమిటి!

రత్తమ్మ—(తగ్గుగొంతుకతో) అవును గాని...వదినా ఏమన్నా?.........

శాంతమ్మ—ఏచ్చే ... ...ఏదీ ... ...

రెండవ రంగం

[పడకగది. ఒకపక్కగా ఒక బల్ల దానిపైని పుస్తకాలు చిందరవందరగా పడేసి ఉంటై. ఏవస్తువ్వా ఉండవలసినచోట ఉండదు. బాబుఆగదిలో ఒంటరిగాఉంటాడు. బాబు జయభర్త మోచేతులు వరకు ఉన్న చొక్కా. కొంచెంవిసుగ్గా, విచారంగా ఉంటాడు. ఇంతలోకిచాకలిది వస్తుంది.]

చాకలి—బాబయ్యా.

బాబు—ఆ...ఎవరూ? నీవా... చాకలీ... బట్టలు తెచ్చావా...రా.

చాకలి— తెచ్చానండిబాబయ్యా...పద్దుచూస్తే... దాని పకారం అప్ప జెపుతానండి.

బాబు—అదే...అదే నా పుస్తకాన్నే ఎక్కడా కనిపించటంలేదు...ఎక్కడ పెట్టేళ్ళిందో ఆమహారాణి! ఇంటికైన ఆడది లేకపోతే చూశావా.. చాకలీ...ఏమీ కనపడదు...

చాకలి—అంతేనండి బాబయ్యా. మొగోరికేం కనపడ్తైయండీ, ఆడోరు పెట్టిన వస్తువులు.

బాబు—(పుస్తకాలగూ అవీ బల్లమీది నుంచి క్రింద పడేసి)
ఉహూ కనపడలేదు. అయితేచూడు చాకలీ ఎక్కడ పెడుతుందే పుస్తకం మీఅమ్మగారూ?

చాకలి—పరుపు కింద సూడండి బాబయ్యా

బాబు—అవునవునేవ్...(పరుపుఎత్తి క్రిందపడేసి)ఎదీ ఇక్కడాలేదు ఇహ నేను వెదకలేను గాని, ఆబట్టలు అక్కడ పెట్టెళ్ళు మీ అమ్మగారొచ్చి, లెఖ్ఖజూచుకొంటుంది.

చాకలి—ఎందుకండీ బాబయ్యా, వంటింట్లో సూచి రండి

బాబు—అక్కడ కూడా చూసి వస్తానుండు. అయినా ఈ ఆడవాళ్ళ దాపరికాలు ప్రాణాలు తీస్తాయి.

చాకలి—చూడండి బాబయ్యా...ఆకాడే ఉంటుంది.

బాబు—(రెండు డబ్బాలు క్రిందపడేసి పుస్తకం వెదికి తెస్తాడు)ఊ...సరే...ఒక్కచోక్కానూ...దుప్పటీ తేవాలె సరే...ఇకపో (స్వ) అబ్బ కాస్త పడుకొంటే బాగుండు. గలీబులు మాసినై. ఛీ, ఛీ దుప్పటినిండా మన్ను. (దుప్పటిదు

లిపి) ఛూ, ఇంటావిడ లేకపోతే, దుమ్ముధూళీకూడా నామీద కెగిరి పడుతుంది.! మా జయ ఉంటే ఎక్కడి వక్కడే అణగి పడుండేది. (గడియారం పదకొండు గంటలు కొడుతుంది) పదకొండైందే!!

కాస్త నడుము వాలుస్తాను. (ఎవరో బయట తలుపు పైన ఠక్ ఠక్ మని ముమ్మారు కొడతారు) ఎవరదీ?

రామూ—(సవినయంగా) రావుజీ

బాబు—రామూ. నువ్వేనా. రావచ్చు.

రామూ—పడక గదిలో ఉన్నావని సందేహించాను. అలవైకుంఠ పురంబులో, నగరిలో, ఆమూల సౌధంబులోపల, మందారవనాంతరామృతసరః ప్రాంతేందు, కాంతోపలోత్పల, పర్యంక రమావినోది...............................

(రాగంతో పద్యం పూర్తి జేసి)...ఇల్లంతా...ఇల్లాగ ఉందేం?

బాబు—ఏం?

రామూ—అహ ఏం లేదులే. ఏదో...ఇదిగా ఉంది

బాబు—అల్లాగ చూస్తావేంరా! నీ...కేమైనా పిచ్చి ఎక్కిందా?

రామూ—నాకా? పిచ్చా? అహ నాకేంపిచ్చి ఎక్కలేదు ఇంకా. మాతమ్ముడికి ఉండేది పిచ్చి చిన్నప్పుడు అదైనా ఇప్పుడు లేదు పోయింది. సరేకానీ............... నీవు అల్లాగ ఉన్నావేమీ అంటా? (నవ్వి)

బాబు—ఎల్లాగ ఉన్నానూ!

రామూ—నీవు కూడా ఏదో......ఇదిగాఉన్నావూ

బాబు—మరేంలేదూ...కొద్దిగా నీరసంగాఉంది.

రామూ—నీరసంగా ఉందీ?...కొద్దిగా తిక్క తిక్కగా కూడా ఉంటుంది!! ఇహ ఎందుకూ? Night starvation. This is evidently a case of Night starvtion తెలిసిందా?

బాబూ—ఏమిటి నీ ఉద్దేశం?

రామూ—ఏమి లేదురా...రాత్రిళ్ళు ... నీకు అన్నం సహించటం లేదన్నమాట!... అదిసరేగాని, అమ్మ, నాన్నా ఉన్నట్టు లేరేం?

బాబు—లేరు. గుంటూరు అక్కయ్యగారింటికి వెళ్ళేరు.

రామూ—మరి మా వదిన గారూ.?

బాబూ—ఆవిడా దయచేసింది పుట్టింటికి.

రామూ—అదీ సంగతి...అల్లాగ చెప్పరాదూ! అందుకనే అల్లాగ ఉన్నావు!!

బాబు—అన్నిసార్లు అంటున్నావు. ఎల్లాగ ఉన్నానేమిటి?

రామూ—ఎల్లాగ ఉన్నావని చెప్పేది! దుష్యంత మహారాజులుంగారికి శకుంతలపై అనురాగం కలిగిన తరువాత నిద్రపట్టింది. కాదట! తలక్రింద చెయ్యి పెట్టుకొని పడుకోగా కన్నీటి వలన ముంజేతి కంకణాలలో తాపబడినటువంటి మణులునీ రెక్కి మలినంతో కూడుకొన్నవిఅయినాయట! అల్లాగ ఉంది నీస్థితి!!

బాబు—బాగానే ఉంది

రాము—నిజంగా, నేను ఇల్లు చూచినప్పుడే అను కొన్నాను ఇంటావిడ లేదా ఏమిటి చెప్మాఅని. బాగానే ఉంది! ఎంతపని జరిగిపోయింది!

బాబు—ఏం, జరిగిందని అల్లా ఇదైపోతావ్రా!

రాము—ఇంతకంటే, ఏంజరగాలె!! పెద్దవాళ్ళు లేని సమయంలో సిన్ను ఒంటరిగా వదిలేసి వెళ్ళిపోయింది. ఇల్లాం టప్పుడు, భోజనంససిగా లేకపోవటంలో విపరీతం ఏమీ లేదు, (ఈమాటలు దీర్ఘాలుతీస్తూ అంటాడు)

బాబు—సీముఖం...ఇహ ఊరుకో

రాము—ఊరుకోంటానికి కాదు...ఇల్లాంటప్పుడు భోజనమే కాదూ. గుక్కెడు మంచినీళ్ళు కూడా లోపలికిపోవు ఏమను కొన్నావో...............

తెలిసిందా?.........అయితే క్రొత్త పరిస్థితులేర్పడి ఆమెగారు వెళ్ళిందా?.............అంటే.............

బాబు—అంటేలేదు...గింటేలేదు గాని ఇహఊరుకో అసలు అల్లాంటిదేం గాదు.

రాము—(ఉద్రేకంతో) అల్లా అయినట్లయితేనిష్కా రణంగా...అంటే...ఏమీ...కారణం లేకుండా వెళ్ళి ఉండి నట్లయితే...ఇది కేవలం అన్యాయం... అత్యంత ఘోరము. భరతదేశం కాబట్టి...ఇట్టి దుర్భర దురంతాలు జరగటానికి వీలైంది.

బాబు—పిచ్చికేక లెయ్యక...ఎవరైనా వింటే నవ్వుతారు. ఊరుకో,

రామూ—ఊరుకోను...ఇట్టి అన్యాయాలు నాకళ్ళ ఎదుటనే జరుగుతుంటే నేను ఎల్లాగ ఊరుకోను. (ఒక్కొక్క మాటే విడివిడిగా నొక్కి అంటాడు) ఆడవాళ్ళు పుట్టిళ్ళకు వెళ్ళకూడదూ అని ఒక కఠిన శాసన నిర్మాణానికై నాజీవితం ధార పోస్తాను.

బాబు—అల్లాగే కానీ. అయితే ప్రస్తుతం కేక లెయ్యక కూర్చో......సోడా కావాలా?

రామూ—వద్దు (కోపం. ఇంకా తగ్గలేదు)

బాబు—ఇందు...కాస్త ధూమపానం చెయ్యి.

రామూ—(శాంతించి) అయితే... నీవు హోటల్లో భోజనం చేస్తున్నా వన్నమాట.

బాబు—ఆ, అంతే...మరేం జేస్తాం.

రామూ—అవుననుకో...ఊ...సరే...అయితే.... కోటాయ్ కనపడ దేం!!

బాబు—వాడికి కడుపు నొప్పిగా ఉందట నిన్నా ఇవ్వాళా రాలేదు.

రామూ—కడుపు నొప్పా?

బాబు—ఏమిట్రా వెర్రి వెధవా...కడుపునొప్పిఅంటే అంత విచిత్రంగా చూస్తావేం అదేదో అపాయకరమైన జబ్బు

అయినట్టూ ?

రామూ—కాదు. కాదు చెపుతా. విరోచనాలుకూడా ఉన్నాయా?

బాబు—ఆ...ఉన్నాయి.

రామూ—అయితే డోకులు కూడా ఉన్నై అన్నమాటేగా?

బాబు—ఏమో తెలియదు.

రామూ—ఇంకెందుకూ ఉండే ఉంటాయ్ తప్పకుండా ఉంటాయి పాపం!

బాబు—ఏం, అల్లా అన్నావు.

రామూ—వూళ్ళో కలరా జోరుగా ఉంది.

బాబు—అఁహా వీడికి కలరాకాను బాగానే ఉన్నాడు.

రామూ—కావచ్చు. సంగతి చెప్పాను. అదీ సంగతి అయితే......బాబూ...ఏదీ ప్యాకెట్ (వెలిగించి నిట్టూర్పు విడిచి) అయితే......నీవు హోటల్లో భోజనం చేస్తున్నావన్నమాట.

బాబు—ఎన్నిసార్లు అడుగుతావురా ఆప్రశ్న? అవును హోటల్లోనే భోంచేస్తున్నాను.

రామూ—అవుననుకో......అదికాదు నేను వెర్రిగా అడగటం లేదు ఒకటి ఆలోచిస్తున్నాను. తెలిసిందా?

బాబు—నీవు ఏమిచెప్పావని నాకు తెలియటానికి.

రామూ—అది కాదోయ్ వెర్రినాగమ్మ వూళ్ళో... కలరా... జోరుగా ఉన్నప్పుడూ......నీవు... హోటల్లో తిండి తినటం...అట్టేమంచిది కాదు. ఇప్పుడు తెలిసిందా?

బాబు—అదా నీవనటం...అయితే సరే...నీవన్న మాట నిజమే...కాని ఏం జేయమంటావ్?

రాము—ఏం జేయ మంటానా? కాస్త పొయ్యిమీద పెట్టుకోమంటా?

బాబు—నిజమే కానీ...నాకువంటచేయటంబొత్తుగా రాదు. ఇంతవరకు నే నెప్పుడూ...పొయ్యి రాజేసిన పాపాన పోలేదు.

రాము—ఓరే బాబూ వంట చేయటానికి ఏం తెలియాలరా? ఏమ్రా తెలియనక్కరలేదు. చెయ్యటమే... తెలిసిందా అంతగా తెలియకపోతే... ఒక పాకశాస్త్ర పుస్తకం కొను. తెలిసిందా?

ఎనిమిది అయినట్లుంది...నేను స్టేషనుకెళ్ళాల...సరే ...అదీ సంగతి తెలిసిందా?...ఏదీ... (ఒకసిగరెట్టు జేబులో వేసుకొని రెండవది వెలిగించి) ఎందుకు చెప్తున్నానో విను. గడ్డుబియ్యంవండుకో కాని...హోటలుకెళ్ళక... తెలిసిందా?
గుడ్ బై......

మూడవ రంగం

[అదే. ఇల్లు. కానివంటఇల్లు......బాబు ధోవతి కట్టుకొని పైన తువాలా వేసుకొని ఉంటాడు. ఒకమూల ఆరిపోయి ఉన్నపొయ్యి— దానిపై గిన్నె. ఇంకో పొయ్యిమీద కూర

గిన్నె. ఇంటిముందు బండి ఆగిన చప్పుడువిని బాబువీధితలుపు తీస్తాడు. బండిలోనుంచి జయ, మీనా, దిగుతూ ఉంటారు—జయ ఉప్పాడ జరీచీర కట్టుకుంటుంది. మీన పరికిణీ కట్టుకొని పైన వల్లె వేసుకొంది]

బాబు—ఇవ్వాళే వచ్చారే! మీనకూడా వచ్చిందే! ఏం మీనా?

ఆ మూట ఇంట్లో పెట్టవోయ్. ఆజాడీ లేమిటి? సరే తీసుకురా. ఆ బుట్టలేమిటి?

మీన—పండ్లు బావా.

బాబు—(అన్యమనస్కుడై) పండ్లా? పండ్లెందుకూ ?

మీన—ఇదేమిటేఅక్కయ్యా! పండ్లెందుకూ అంటా డేమిటే? (నవ్వి) పండ్లు తింటారు బావా!

బాబు—అవును అవునులే......నిన్ను చూచిన తర వాత మతికూడా పోయింది నాకు మీనా !

మీన—ఈ మధ్య నీకు ఎప్పుడొచ్చిందీ పోవటానికీ ?

జయ—మీ సరసాలకేం గానీండి...ఆతన్ని పంపే శెయ్యండి.

బాబు—పొమ్మనూ.

జయ—నాదగ్గర చిల్లరలేదు.

బాబు—అల్లాగ అనరాదూ...(పర్సు తెచ్చి) ఇందవోయ్......అంతేగా......ఇందు.

జయ—అల్లాగ ఉన్నా రేమండీ.

బాబు—. . . . .

జయ—మిమ్మల్నే. . .అల్లాగ ఉన్నారేమీ అంటా?

బాబు—అఁహ ఏంలేదూ. . . . .ఎల్లాగున్నానూ?

మీన—హోటల్ భోజనం సరిగా లేదని వ్రాశాడు కాదే! (నవ్వి) భోజనం సరిగా లేకే. ఇల్లాగ అయిపోయినా డుపాపం

చెక్కిళ్ళు చెమరించి చిక్కిపోయాయి
బంగారు మైచాయ కందు వారింది
తళుకు కన్నుల సొబకు తగ్గి పోయింది
అక్క ఆబ్ సెన్సులో చిక్కాడు బావ.
చిక్కాడు చిక్కాడు
చిక్కి సగమైనాడు

జయ—ఊరుకో మీనా అల్లరిచేయక నీకవిత్వానికేం గాని. మీనా. ఇల్లంతా నానా గలీజుగా ఉంది చూశావా?

మీన—ఉండదు టేమరీ! నువ్వులేకపోతే ఎల్లాగ ఉంటుందే అక్కయ్యా! ఆడది లేని కాపురం – వెన్నెలలేని రాత్రీనీ!. . .

జయ—ఎక్కడఉండాల్సినవి అక్కడ లేవుగద! వంటింట్లోకి ఎందుకొచ్చిందిచెప్పూ ఈ టేబిల్?. . .

ఈ త్రాసేమిటి ఇక్కడా?

మీన—నేనింకా చూడలేదు సుమీ. ఈత్రాసు ఎందుకుబావా!

బాబు—త్రాసా త్రాసూ. . .(తలగోక్కుంటాడు)

మీనా—అక్కయ్యా. నీవు కూర్చుని తులాభారం తూగొచ్చు. అంతేనా ?

బాబు—చెబుతా...ఇప్పుడు చూశావ్ కూరల్లో. పులుసులో. పిండివంటల్లో వెయ్యాలిసిన వస్తువులు. సరిగ్గా తూనిక ప్రకారం వేస్తే ...వంట రుచిగా ఉంటుంది ఏమంటావ్

మీనా—అవును బావా...... (నవ్వు)

అందుకని త్రాసు ఒకటి కొన్నాను. ఇది చాలా ఖరీదు అయింది కూడానూ ! !

మీనా—(నవ్వు) చాలా బాగుంది బావా ఈఏర్పాటు—అక్కయ్యా......ఆత్రాసేంచూస్తావు... ఇల్లా ఒక్క మాటురావాలె. చూశావా ఈఏర్పాటు అంతా? అల్లం మినపప్పు...జీలకర్ర... మెంతులు...ఆవాలు... ధనియాలు (నవ్వు) భేష్. భేష్. అంతా ఆసుపత్రిలాగ తయారైంది. ఇంకా తమాషా అంతా చూడలేదు .మనం...వంటచేస్తున్నాడే బావ !...

జయ—ఇదేమిటండోయ్...వంటచేయుటం ఎప్పుడు నేర్చుకొన్నారూ ?

మీనా—చదువు కొన్నవాళ్ళ కేముందే......ఏది బడితే అదే ఊహామీాదవచ్చేస్తుంది ! వంట ఏమిటి ! వడ్లదంపుడుఏమిటి ! ఏదయినాసరే...ఇట్టే వచ్చేస్తుంది!

జయ—నీదంతా ఇదీ...ఇంగ్లీషుచదువుల్లోవడ్లదంపుడు ఉందా ?

బాబు—...... ....

జయ—మిమ్మల్నే... అల్లాగ ఉన్నారేమీ అంటా?

బాబు—అఁహా, ఏంలేదూ......ఎల్లాగున్నానూ?

మీన—హోటల్ భోజనం సరిగా లేదని వ్రాశాడు కాదే! (నవ్వి) భోజనం సరిగా లేకే. ఇల్లాగ అయిపోయినాడు పాపం

చెక్కిళ్ళు చెమరించి చిక్కిపోయాయి
బంగారు మైచాయ కందు వారింది
తళుకు కన్నుల సొబగు తగ్గి పోయింది
అక్క ఆబ్ సెన్సులో చిక్కాడు బావ.
చిక్కాడు చిక్కాడు
చిక్కి సగమైనాడు

జయ—ఊరుకో మీనా అల్లరిచేయక నీకవితాభ్యాసికేం గాని. మీనా. ఇల్లంతా నానా గలీజుగా ఉంది చూశావా?

మీన—ఉండదు మరీ! నువ్వులేకపోతే ఎల్లాగ ఉంటుందే అక్కయ్యా! ఆడది లేని కాపురం – వెన్నెలలేని రాత్రీ నీ!...

జయ—ఎక్కడఉండాల్సినవి అక్కడ లేవుగద! వంటింట్లోకి ఎందుకొచ్చిందిచెప్పా ఈ టేబిల్ ?...

ఈ త్రాసేమిటి ఇక్కడా?

మీన—నేనింకా చూడలేదు సుమీ. ఈత్రాసు ఎందుకుబావా?

బాబు—త్రాసా త్రాసూ...(తలగోక్కుంటాడు)

మీనా — అక్కయ్యా, నీవు కూర్చొని తులాభారం తూగొచ్చు. అంతేనా ?

బాబు — చెబుతా...ఇప్పుడు చూశావ్ కూరల్లో, పులుసులో, పిండివంటల్లో వెయ్యాలిసిన వస్తువులు, సరిగ్గా తూనిక ప్రకారం వేస్తే ...వంట రుచిగా ఉంటుంది ఏమంటావ్

మీనా—అవును బావా...... (నవ్వు)

అందుకని త్రాసు ఒకటి కొన్నాను. ఇది చాలా ఖరీదు అయింది కూడానూ !!

మీనా—(నవ్వు) చాలా బాగుంది బావా ఈఏర్పాటు—అక్కయ్యా......ఆత్రాసేంచూస్తావు...ఇల్లా ఒక్క మాటురావాలె. చూశావా ఈఏర్పాటు అంతా? అల్లం మినపప్పు...జీలకర్ర...మెంతులు...ఆవాలు... ధనియాలు (నవ్వు) భేష్, భేష్, అంతా ఆసుపత్రిలాగ తయారైంది. ఇంకా తమాషా అంతా చూడలేదు .మనం...వంటచేస్తున్నాడే బావ !...

జయ—ఇదేమిటండోయ్...వంటచేయుటం ఎప్పుడు నేర్చుకొన్నారూ ?

మీనా—చదువు కొన్నవాళ్ళ కేముందే......ఏది బడితే అదే ఊహామీాదవచ్చేస్తుంది ! వంట ఏమిటి ! వడ్లదంపుడుఏమిటి ! ఏదయినాసరే...ఇట్టే వచ్చేస్తుంది!

జయ—నీదంతా ఇదీ...ఇంగ్లీషుచదువు వుల్లోవడ్లదంపుడు ఉందా ?

మీనా—ఎందుకుండదే జయక్కా ! అన్నీ ఉంటై. ఇంతకూ నీవు అదృష్టవంతురాలవేలే అక్కా. బావనీకు పంచ భక్ష్యపరమాన్నాలూ వండి పెడతాడు ఎక్కడైనా. వేరుడు కాపరం పెడితే......అక్కా ......అక్కా ... బావమీద పద్యంకడుతున్నాను ఉండు...(ఆలోచించి క్షణం అయినతరువాత)...ఆ అక్కయ్యా...

అధిక బలుండైన భీమసేనుండే
వలలుడను పేరున వంటలవాడుఅయి
పలు తెరంగుల పప్పుల పిండివంటలున్
ఒప్పుగ జేసె మహీశుని మెప్పుగాంచ

నిచ్చలు షడ్రసంబులు, బావ, నీ
నచ్చిన పాకమునన్ పచనంబొనర్చిగో
ర్వెచ్చని పాయసంబులన్ పెట్టును తే
క్రొంజవుల్ జనింప ప్రీతిపుట్టగన్

బాబు—పద్యంలాగానేఉందే మీనా ఆతమాషే...

మీనా—(మాటకు అడ్డొచ్చి) ...బావా. బావా. అయితే ఆ వేలుకి కట్టేమిటి ?

బాబు—ఇందాక బెండకాయలు తరుగుతుంటే వేలు తెగింది.

జయ—అయ్యయ్యో ... ఎందుకొచ్చిన అవస్థది మీకూ?

బాబు—అవస్థ ఏముంది జయా. ఏదో సరదాపడ్డాను.

మీన—బావకు ఇటువంటి సరదా కలగటం నీఅదృష్టం కాదుటే అక్కయ్యా? నీవేం కష్టపడక్కరలేదు.

జయ—అయ్యో! అయ్యో! ఆయన వండటం. నేను తినటం!!

మీన—వండలేకేమే అక్కయ్యా ఇదుగో చూడు అన్నం!

జయ—ఇదేమి అన్నమే?...బియ్యం బియ్యంగానే ఉన్నాయి!

బా—బుబియ్యం...ఇంకా...అన్నంగా మారలేదు

మీన—పాపం పొయ్యి...ఆరిపోయిందే! దానికేం గాని కూర వండాడు చూశావా? బెండకాయకూర దివ్యంగా తయారైంది!!

బాబు—ఇంకా తిరగమూతా, అదీ వెయ్యలేదు. వేద్దామని అనుకొంటూ వుండంగానే మీరూ వచ్చారు.

మీన—వెయ్యాలా ఏమిటీ? వెయ్యక పోతే నేమి! దివ్యంగా ఉందికూర!

జయ—ఏదీ?...ఇవేమిటే బొగ్గుల్లాగ!!

మీన—బొగ్గులా ఇవి!! బెండకాయ ముక్కలు కనపడటంలేదటే! నలభీమ పాకాలు తయారుచేశాడు బావ! ....అయితే.........బావా...అసలు సీకువంట చేయటం ఎల్లాగ చేతనైందీ అంటూ !!

బాబు—పాకశాస్త్రం పుస్తకం ఒకటి కొన్నాను.

మీనా—అదీ సంగతి!! పుస్తకంజూచి వంటచేయటం మూలానే...ఇంత బాగా తయారైంది!!

ఈ తెల్లకాయితాల పుస్తకం పెన్సలు ఇక్కడున్నవేం బావా? ఇందులో ఏవో లెఖ్ఖలు వ్రాసుకొన్నాడే! (చూచి విరగబడి నవ్వి.) అక్కా...అక్కా—రావాలె ఈలెక్క చూశావా... "పిసరు బెండకాయలకు నాలుగు తులాల ఆవాలైతే...అర్ధశేరు నవటాక్కు ఎంత? (మళ్ళీ విపరీతంగానవ్వి) లెక్కలుచేస్తున్నాడే వంటకూ!! (నవ్వుతెర) అమ్మ ఇక నవ్వలేనే కాసినిమంచినీళ్ళు ఇయ్యవే జయక్కా

జయ—బిందెలో ఉన్నట్లున్నాయి-(చెంబుతో ముంచి ఇస్తుంది)

మీనా—ఉప్పు నీళ్ళేమే !

జయ—అయ్యో......

బాబు—ఇల్లాంటిపొరపాట్లు వస్తాయనేఅక్కడ వ్రాసి పెట్టాను ఇవి మంచినీళ్ళు, ఇవి ఉప్పు నీళ్ళు అని!

మీనా—నిజమేనే అక్కా, ఇక్కడ బిందెలకు కట్టిన అట్ట ముక్కలు చూడలేదు నీవూ!! పాపం. వాటిపైన, మంచినీళ్ళు ఉప్పు నీళ్ళు...అని వ్రాసి పెట్టాడే!! (నవ్వు)

జయ—ఇంటినిండా అట్ట ముక్కలే!!

మీనా—తీసి పారేయవే జయక్కా లేకపోతే... మన మెడలకు కూడా కట్టేట్టున్నాడు...జయ...మీనా... అని...

జయమ్మ కాపురం

ద్వితీయాంకము—ప్రథమరంగం

(పటాలతో అలంకరించినగది. ఒకబల్లమీద పూదువత్తు లూ, ఫలహారాలూ, ఇంకోబల్లమీద రేడియో ఉంటాయి. గదిలో గోడను ఆనుకొని ఒకచక్కని మంచం. దానిపైన పరుపు తెల్లనిదుప్పటీ ఆపైన పూలు.

బాబు టేబిల్ ప్రక్కగా ఉన్నకుర్చీలో కూర్చుని సిగరెట్టు కాలుస్తూ మధ్యమధ్య మేడమెట్ల వైపుతొంగిచూస్తూ ఉంటాడు. మెట్లదాకావెళ్ళిమళ్ళీ తిరిగి వస్తుంటాడు.

గోడగడియారం 9 గంటలు కొడుతోంది. గడియారం అంకెలు చూస్తూకూడా తొమ్మిదిగంటలూ లెక్కపెడతాడు.

ఇంకోసారి మెట్లదాకా వెళ్ళొచ్చి ఆవలించి చిటికెలు వేస్తాడు. జయ క్రిందహాలులో, ఆడబిడ్డతోను, ఇంకెవ్వరో ఒక రిద్దరుస్నేహితులతో సూమాట్లాడుతూఉంటుంది బాబు కాసేపు అడాబాపైన పచారుచేసాడు నవవధువు ఎంతసేపటికీరాదు.)

బాబు—అమ్మా కాసిని మంచినీళ్ళు కావాలే.

అత్తగారు—(జయ అత్తగారూ ఆడబిడ్డా ఒకరిమొఖం ఒకరు చూచుకొని నవ్వుకొంటారు. జయఅత్తగారుఅంటుంది.)

'వెళ్ళవేజయా, వెళ్ళి కాసినిమంచినీళ్ళుఇచ్చిరా వాడికి.'

జయ—మంచం క్రిందే పెట్టానండీ–కనపడలా?

బాబు—(ఒక్కక్షణం ఉండి). ఆఁ ఆఁ సరేలే.

మీన—బావ ఏంజేస్తున్నాడో చూచొస్తా.

జయ—నీవక్కడికి వెళ్ళబోకుమీనా. బావను చదువుకోనీ......క్రిందటి సంవత్సరంకూడా పరీక్షపోయింది.

మీన—పాపంపగులల్లా ఏంకష్టపడి చదువుతున్నాడే. (నవ్వుతుంది) చూస్తు నేఉన్నావు నీవుకూడా బావ గదిలోచేరి చదువు పాపం సాయంజేస్తున్నావు కాబోలు!!

జయ—మీనా, నీవూరుకో. ఈఎండకాలంపగులుఅసలు చదువు సాగదు. ఏమన్నా చదివితే రాత్రిళ్ళే!!

బాబు(కాసేపుచదువుకొని. క్రిందికివస్తాడు.)

బాబు—నిప్పుపెట్టె చూశావుటే మీనా!

మీన—అక్కయ్య పెట్టెలో ఉన్నయ్యినిప్పుపెట్టెలు. తాళంచెవి దానిమెళ్ళో ఉంది.

అత్తగారు—ఓసి, భడవా...ఎంతటక్కరుగామాట్లాడతావే. జయా. చూచిఇవ్వవే పాపం వాడుచదువుకోవాలె.

జయ—పెట్టెలోవి తీయటం ఎందుకూ లాంతరుపైన ఉంది అదిగో!! కనపడలేదండీ!

బాబు—కనపడ్డది. కనపడ్డది. (అనిముడుచుకొనివెళ్ళిపోతాడు.)

మీన—బావకు ఏమీ కనపడవేమే! (ఆవలిస్తుంది)

జయ—సరేకాని పడుకో పో నీకు నిద్రవస్తుంది.

(గడియారం పదిగంటలు కొడుతుంది జయఆవలిస్తుంది)

అత్తగారు—పో అమ్మా వెళ్ళిపడుకో—పడైంది.

మీనా—వెళ్ళవే. పాపంబావకునిప్పపెట్టిలూ మంచి నీళ్ళూ అవీ కనపడటంలేదు !! నానా అవస్థాపడుతున్నాడు. వెళ్ళి...ఏవి......ఎక్కడ...ఉన్నవీ చూపించు. (అంతా నవ్వుతారు.)

రెండో రంగం

VI

(ఇందాకటి పడకటిల్లే దీపం వెలుగుతునే ఉంటుంది బాబు పక్కపై పడుకొని కళ్ళుమూసుకొని ఆలోచిస్తుంటాడు మెట్ల దగ్గరగాజులచప్పుడు కాగానె, జయవస్తున్నదని గ్రహించి నిద్రనటిస్తుంటాడు)

జయ—(ప్రవేశించి) (స్వ) దీపం, ఆర్పేయకుండానే పడుకొన్నారే చదువుతూ చదువుతూ నిద్రపోయినట్లుంది. పుస్తకం ప్రక్కనే పడేసుంది! (అని పుస్తకంతీసి బల్లమీద పెట్టుతుంది.) పాపం, పరీక్షలో కష్టపడి చదువుతున్నారు (అనితనలోతాను నవ్వుకొంటుంది) (ఈమాట వినేసరికి బాబూకు నవ్వొస్తుంది తానెంతకష్టపడి చదువుతున్నదీ. ఆత నికి తెలుసునాయె అందుకని నవ్వుకుంటాడు. జయ దీపం ఆర్పేస్తుంది)

బాబు—దీపం వెయ్యి.

జయ—(ఫక్కున నవ్వి) అయితే మేలుకొనేఉన్నారా?

బాబు—చదివి చదివి ఇప్పుడే కళ్ళుమూశాను. నువ్వెప్పుడొచ్చావ్?

జయ—మీరు దొంగ నిద్రపోవటం ప్రారంభించటంతో నేవచ్చాను.

బాబు—ఆ దిసరే. దీపం వెయ్యమనలేదూ.

జయ—ఎందుకండీ. నిద్రపోరూ? పాపం కష్టపడిచదివారామె! (వెక్కిరింతగా)

బాబు—కాదు. కాదు నీతో కొన్ని ముఖ్యవిషయాలుమాట్లాడాలె. (జయదీపం వేస్తుంది. ఇద్దరూ చెరో కుర్చీ మీద కూర్చుంటారు. బాబూ జయవంక చూస్తాడు)

జయ—ఎందుకలా దీపం వెయ్యమన్నారూ! చెప్పండి తొందరగా. నాకు నిద్రవస్తున్నది. వెళ్ళి పడుకోవాలె

బాబు—పడుకుందువుగాని ఉండు.

జయ—ఎందుకండీ?

బాబు—అదిగాదు ఈ ఎలక్ట్రిక్ లైట్లో నిన్నుకాసేపుచూడనియ్యి.

జయ—పగలంతాచూస్తునే ఉంటిరి గదండీ. చదువుకూడా మానేసి

బాబు—అది వేరు రాత్రి లైట్లో అదో విధంగా ఉంటావు...నీ ఇల్లు బంగారంగానూ అల్లా నవ్వుతావేం

జయ—(ఒక్క క్షణం అయిన తరువాత) చూశావుగా! నేను పడుకుంటూ—మీకేం ఆవలోకి తేళ్వారుషలాగ అల్లాగ చూస్తునే ఉంటారు (అంటూ దీపం ఆర్పేస్తుంది తనగదిలోకి వెళ్ళ బోతుంది)

బాబు—(లైటు వేసి) జయా. జయా. ఒక్క మాటమరి అల్లాగ మూర్ఖంగా వెడితే గాదు.

జయ—ఏమిటి చెప్పండి.

బాబు—కూర్చో చెపుతా.

జయ—ఆ చెప్పండి.

బాబు—మరీ...ఇప్పుడు పొద్దుపోయిన మాటనిజమే నీకు నిద్రవస్తూ ఉండవచ్చు. ఆమాట నేను కాదనను కాని...

జయ—ఏమిటండీ...ఇదంతా

బాబు—వినాలె అల్లా తొందరపడితే కాదు

జయ—వింటాను. చెప్పండి.

బాబు—నేను చెప్పేది చాలా ముఖ్యమైన విషయం అంటే మామూలు విషయం కాదు. (అంటూ కుర్చీ జయమ్మ కుర్చీ వైపునకు జరుపుతాడు) అయిందా?

జయ—ఏమిటి అయింది!

బాబు—విషయం మామూలు విషయం కాదు.

జయ—(జయ కుర్చీకొంచెం బాబు వైపుకులాక్కుని శ్రద్ధగా వింటానికి తయారవుతుంది)-ఊ

బాబు—అంటే చాలా ముఖ్యమైన విషయమన్న మాట ఇప్పుడు చూశావూ (కుర్చీకొంచెం ముందుకు జరుపు

కొని) ఒక్కొక్క విషయం ఎల్లా అయినా ఫరవాలేదు కొన్ని కొన్ని విషయాలుంటవి...అవీ...ఇంకోలాగ అనుకుంటానికి వీల్లేదు. అవునంటావా?

జయ—అవును.

బాబు—అవునా మరి సీతో...ఇప్పుడు ఒక్క ముఖ్యమైనవిషయాన్ని గురించి మాట్లాడాలి. చాలా గొప్పవిషయమన్నమాట.

జయ—ఊఁహూఁ. చెప్పండి.

బాబు—తొందరపడితే ఎల్లాగ. ఇదే మన్నా మామూలు విషయమా. చప్పున చెప్పేయటానికి? ఏమిటంటే (గొంతు సవరించుకొని-కుర్చీ ఇంకా ముందుకు లాక్కొని) మనఇద్దరికీ సంబంధించిన దన్నమాట.

జయ—అల్లాగే...ఊఁ

బాబు—మీనా నిద్రపోయిందా - ఇక్కడెక్కడన్నా ఉందా!

జయ—లేదులెండి...చెప్పండి.

బాబు—అంటే ఎవరూ వినకూడదు. చాలాముఖ్యమైనవిషయమని చెప్పానుకానూ. మరొకటి మరొకటి అయితే ఎలాగయినా ఫరవాలేదు. ఇప్పుడు ఈ విషయంలో అటూ ఇటూ అయిందా అంటే; పీకలు తెగిపోతయ్యి.

జయ—ఏమిటండీ అంత గొప్పవిషయం. (ఆదుర్దాగా మరికొంచెం ముందుకొస్తుంది)

బాబు—గొప్ప అని మెల్లగా అంటావేమిటి? కొంప
లు ఎగిరి పోతయ్యి అన్నమాట-యుద్ధాలు—ఘోరయుద్ధాలు
జరుగుతాయి—జరిగినాయికూడా చాలా గొప్ప విషయంలే!-
(మాటలు నొక్కి అంటాడు)

జయ—(నవ్వు ఆపుకొని) నిజమే. నిజమే.

బాబు—తెలిసిందా...చాలా గొప్ప విషయమన్న
మాట ఊ...పీకలు తెగి పోయే విషయం అన్నమాట

జయ—ఆహా-(ఆశ్చర్యపోతుంది)

బాబు—మరో విషయం అయితే నేను అసలు పట్టించు
కోను

జయ—అవును. నేను చూస్తునే ఉన్నా

బాబు—ఇల్లాంటి విషయం. అంటే కొంపలు ఎగిరి
పోయే విషయం చూశావ్గా మనం జాగ్రత్తగా ఉండాలె.
ముఖ్యమైన విషయం. తెలిసిందా ?

జయ—తెలిసింది.——తెలిసింది. (నవ్వుతుంది.)

బాబు—అసలు విషయం చెప్పనీ......(కొద్దిగా
నవ్వుతాడు)

జయ—తెలిసిందిగా......(పెద్దగా నవ్వుతుంది)

బాబు—చాలా గొప్పవిషయం. ముఖ్యమైనవిషయం.
అని బాబు నవ్వుఆపుకోలేక నవ్వుతాడు జయా నవ్వుతుంది.
ఒకర్నిజూచి ఒకరు నవ్వుతారు. జయ నవ్వు ఆపుకొంటుంది
బాబు నవ్వు ఆపుకొంటాడు. మళ్ళీ నవ్వు బద్దలై వస్తుంది.

తెరలు తెరలుగా వచ్చేనవ్వును ఆపుకొంటూ, నవ్వుకొంటూరు ఒకర్నిచూచి ఒకరు నవ్వుతారు ఇల్లాగ పది నిమిషాలు గడుస్తుంది. చివరకు ఇంతకూ ఆముఖ్యమైనవిషయం ఏమిటం టే- చాలా గొప్ప విషయం. అని విరగబడి నవ్వుతాడు బాబు. ఆమే నవ్వుతుంది.

తెర

మూడో రంగం

VII

(పంతులు.54 ఏండ్ల వయస్సుకాని చూపులకు ఇంకా ఎక్కువ వయస్సు కల వాడిలాగా ఉంటాడు బాబూఆయనకు ఒక్కడే కుమార్డు. బాబూ మీద తండ్రికి అమిత ప్రేమ. పంతులూ, మణెమ్మగారూ కూడా కొడుకునూ కోడల్నిగారా బంగా చూచుకొంటూరు)

పంతులు—మీనా, మీ అక్కయ్యనుఓసారిఇల్లాపిలు

ప్ర. జయ. మీన.

పంతులు—జయమ్మా, నీవు స్కూలుపైనల్ క్లాసు దాకా చదివావుకాదూ?

జయ—లేదండీ.

మీన—అయినా పరీక్షకు పంపితే తప్పకుండాప్యాసు అవుతుందండి మామయ్య

పంతులు—అయితే జయమ్మ తల్లీ, నాకు విద్యావంతులైన స్త్రీలనుచూస్తే ఎక్కువగౌరవం. నాపిల్లలూ... ...నా కోడలూ విద్యావంతులై ఉండాలని నేను పెద్ద కోరిక పెట్టుకొన్నాను. స్త్రీలకు విద్య చెప్పించండి అని పెద్ద పెద్ద ఉపన్యాసాలు ఇస్తుంటాను. కాని నా ఇంట్లోనే నా కోడలు, పరీక్షలేపీ ప్యాసు కాకుండా, ఉండి, విద్యావంతురాలు కాదు అనిపించు కోటం నాకు ఏమి బాగుండలేదు. పరీక్షలు ప్యాసు కాకపోతే ఏం అని నివ్వంటే అనవచ్చు. అది వేరే విషయం కాని నీవుస్కూలు ఫైనల్ ప్యాసు అయి ప్రైవేటుగా అయి నాసరే బియ్యే ప్యాసుకావాలని నాకోరిక. మరి ఏమంటావ్రా?

జయ—మరి ఎల్లాగండి. నేను స్కూలు ఫైనల్ పరీక్షకు ఒకసారైనా వెళ్ళలేదు.

పంతులు—నిన్ను మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షకు పంపుతాను. ఇవిగో పుస్తకాలన్నీ కొని తెచ్చాను. నీవు తెలివిగల దానివని నాకు తెలుసు. కష్టపడి చదువు.

మీన—కష్టపడి చదివితే...తప్పక ప్యాసు అవుతుంది. ఫస్టుక్లాసులో ప్యాసు అవుతుంది మామయ్యా వస్తే మెడల్ కూడా రావచ్చు.

పంతులు—అంత కంటె సంతోషం ఏముందమ్మా జయమ్మా...ఈరోజునుంచీ నీవు చదువు. ఏదైనా తెలియక పోతే నన్ను అడుగు. ఆ...

మీనా—మీరు ఎప్పుడూ ఇంట్లో ఉండరుగా! అందుకని బావనడుగుతుందిలెండి ? ఏంజయక్కా. బావదగ్గర చెప్పించుకో ఏం ?

పంతులు—పోనీ అల్లాగే కానీ దానికేం. కానీ ఇంకోటి. వాడూ క్రిందటిసంవత్సరం బి. ఎ. తప్పాడు. పోనీలే, తప్పితే తప్పాడు అందుకు కాదు. ఈసంవత్సరమైనా ఫ్యాసు కావాలె. చదువుతున్నాడనుకొంటా. కాస్త వాడ్ని కనిపెట్టిచూస్తుండు బాగా చదువుకోమని చెప్పు

మీనా—(నవ్వుతుంది)

పంతులు—ఏమే మీనా ఎందుకు నవ్వుతావూ ?

మీనా—ఏంలేదు మామయ్యా బావ బియ్యేను అక్కయ్య మెట్రిక్యులేషన్నూ ఒకేసారి ప్యాసుఅయితే... (నవ్వుతుంది) చాలాతమాషాగా ఉంటుంది మామయ్యా ఇందులో మెడల్ ఎవ్వరికొస్తుందా అనినవ్వుతున్నాను.

పంతులు—ఎవరికైనా రావచ్చు.

మీనా—ఎవరికొచ్చినా మనకు సంతోషమేగా మామయ్యా నాఉద్దేశంలో అక్కయ్య మెడలు సంపాదిస్తుంది.

పంతులు—సరే. అమ్మాయీ, నాకోరిక...ఊరికే పోనియ్యకు. నీవుతప్పకుండా మెడలుకోసమేప్రయత్నంచెయ్యి.

మీనా—అక్కయ్యా. నీకు మెడల్ వచ్చిందాకా నేనిక్కడేఉంటా. మెడల్ చూచిగాని వెళ్ళను.

నాలుగో రంగం

(రాత్రి 9 గంటలు. మామూలు పడకటిల్లు జయ. — బాబు. ఉంటారు)

జయ—అల్లాగే అన్నారు మామగారు ఇకమీ ఇష్టం.

బాబు—మంచిమార్కుగా తప్పకుండా నేనుకష్టపడి చదువుతా నీవంటి యోగ్యురాలైన భార్య చెపుతూఉంటే ఎవరువినరు.

జయ—మీరు తప్పకుండా ప్యాసుఅవుతారు.

బాబు—నీవుకూడా కష్టపడిచదువు నాన్న కోరిక చెల్లించాలె

జయ—అదేచూస్తున్నా. ఎట్లాగయినా మెడల్ సంపాదించి మామగారిని సంతోషపెట్టాలని.

బాబు—నేను. నిజంగా ఫ్యాసు అవుతాను జయా మనం ఇద్దరం కూడా ఒకేసారి ఫ్యాసుకావాలె

జయ—నాకోరికా అదే. నేను మెడల్ సంపాయిస్తే కనకదుర్గమ్మకు వంద కొబ్బరికాయలు కొడతాను. పానకాలరాయడికి వందబిందెల పానకంకూడా చేయిస్తాను

బాబు—అంతే. అంతే.

జయ—నేను ఫ్యాసుఅయి మెడల్ సంపాదిస్తానా, ఇంకనాకు ఏకోరికా ఉండ దండీ.

బాబు—ఇద్దరం ఒకసారే తప్పక ఫ్యాసుఅవుతాము. రేపటి నుండే చదువుకు ప్రారంభం నీవుహాల్లోకూర్చో, నేను గదిలో కూర్చుంటాను. తెలిసిందా.

జయ—సరే, అల్లాగే.

ఒయ్యేష్కాపురం

తృతీయాంకము—మొదటిరంగము

(పగలు ఎనిమిదిగంటలు కాఫీతాగి బాబూ చదువు కొంటూ ఉంటాడు పుస్తకాలన్నీ చక్కగాసర్ది పెట్టుకొని దీక్షగాచదవాలన్న ఉద్దేశాన్ని. నిశ్చయాన్నీ పుస్తకాలు సర్దటంలో స్పష్టంగాకనపరుస్తాడు. పుస్తకాన్నిచూస్తూ కుర్చీ లోకూర్చుంటాడు.)

మీనా (పాడుతూప్రవేశము)

బావా

బాబు—ఎందుకే మీనా?

మీనా—ఎబ్బే ఏంలేదు. బావా కుర్చీలోనుంచిపడతా వేమో, పోనీ ఆమంచంమీదకాసేపు. పడుకోరాదూ బొత్తిగా తూలిపోతున్నావు.

(వళ్ళువిరుచుకొని ఆవలించి) అల్లాగా రాత్రంతా నిద్ర పట్టలేదుమీనా

మీనా—అ ప్రనవ్వను అక్కయ్య అల్లాగే ఉంది. పాప మెడల్ కోసం ప్రయత్నిస్తున్నారాయె—(నవ్వుగా)

బాబు—(కొద్దిగా నవ్వి) అంతే—అంతే—అక్కయ ఏంజేస్తున్నదీ? (నిద్రమత్తుగా చూస్తూ)

మీనా—హిస్టరీ పుస్తకాన్ని ముందెట్టుకుంటున్నది. (వెక్కిరింతగా)

బాబు—పరీక్ష ఇంకా ఎన్నాళ్ళో లేదు. ఇల్లాగ అయితే లాభం లేదు. (మత్తులో ఉండి మాట్లాడినట్లు) ఒకసారి ఇల్లా పంపించు, మీ అక్కయ్యను గట్టిగా కోప్పడాలి.

మీనా—వద్దు బావా. నీవే కోప్పడితే...ఎట్లా ఈసారికి క్షమించు...

బాబు—సరే...క్షమించానని చెప్పు — గట్టిగా చదువుకోమను. (అని తాను వెళ్ళి పరుపుపైన పడుకొంటాడు)

మీనా—అల్లాగే— (అని వెక్కిరింతగా అని వెళ్ళుతుంది) జయక్కా — ఈతభాకు నిన్ను క్షమించాడు బావ.

జయ—ఎందుకే.

మీనా—చదవటం లేదుగా.

కయ—అహా...అందుకా— (నిద్రమత్తుగా)

మీనా—మరి నీవు ఈ సంవత్సరం మెడల్ సంపాదించకపోతే ఊరుకోట్ట !!

జయ(—బాగా నిద్రమత్తుగా ఉండి కుర్చీలో నుంచి లేచి పరుపుపైన పడుకొని) అందుకనే............

బాబు—(ఒక్క క్షణం అయినతరువాత బాబూ ఉలిక్కిపడి లేచి పుస్తకం తెరచి ఒకనిమిషం చదివి) — జయూ

జయ—(ఉలిక్కిపడి లేచి). ఆ — ఎందుకూ (మీనా జయగదిలో ఉంది. అక్క ఉలిక్కిపడి లేవటం చూచి నవ్వుతుంది)

బాబు—జయా ఒక్కసారి ఇల్లా వస్తావా.

జయ—ఎందుకూ?

బాబు—ఒక్కసారి రావాలె.

జయ—ఉహు.

బాబు—కాదు. పనుంది.

జయ—పిల్లేదండీ చదువుకొంటున్నా — (నవ్వుకొంటుంది).

బాబు—ఇప్పుడే వెళ్ళవచ్చు.

జయ—ఎందుకూ?

బాబు—ఎందుకా ... ఎందుకంటే ......మరి... చూశావు ఎందుకు చెప్పా? వెధవమతి మరపు. చదువుకోవాలె. అందుకని ఒక్కసారి ఇల్లా రమ్మంటున్నా.

జయ—(పెద్దగా నవ్వి) చదువుకొనే దానికి నేనందుకూ. రాను. చదువు కోవాలె.(పుస్తకం తెరిచిచూస్తుంటుంది)

బాబు—అదిగాదు జయా......చదువు సాగకుండా ఇక్కడో కాకి గోలచేస్తున్నది. కాస్తవచ్చి తోలేసెయ్యి.

(వెళ్ళటానికి - లేస్తుంది. మీనా అక్కను కుర్చీలో కూర్చోబెట్టి, ఆగదిలోనుంచే హూష్ — హూష్ — అంటుంది. అని జయ మీనలు నవ్వుతారు. జయా, మీనా,

బాబు గదిలోకి నవ్వుకుంటూ వెడతారు. బాబూ కూర్చుని ఉంటాడు చేతిలో పుస్తకం ఉంటుంది)

మీనా—బావా, పోయిందా కాకి? పాపం చదువుకోనీకుండా గోలచేసిందా! కాకిగోల!—కాకిగోల! ఏం చదువుసాగుతుంది పాపం! (అంటూ తలనిమురుతుంది)

బాబు—కాకిపోయే ఉంటుంది. కాని రెండు చిలకలు కిచకిచ లాడుతున్నాయి. చూశావా?

మీనా—నీవుసరిగ్గా చూడలేదు. ఒకగోరింకకూడా ఉంది (అని తుర్రున పారిపోతుంది)

(జయా, బాబూలు ఒకర్ని జూచి ఒకరు నవ్వుకొంటారు),

X

రెండో రంగం

(మామూలుపడకగదికి ముందున్న హాలు. జయ, బాబు ఎదురు బొదురుగా కూర్చుని మాట్లాడుతూఉంటారు. ఊదు వత్తులువెలుగుతూ ఉంటై. ఆవైపున తెల్లని పక్క దంపతులను ఆహ్వానిస్తూ ఉంటుంది. మీనా పాడుకుంటూ వచ్చి, దూరంగా ఏదో సద్దుతూ ఉంటుంది. రాత్రిసమయము.)

జయ—మీరు బొత్తిగా చదవటం లేదు.

బాబు—మాట్లాడను.

మీనా—పాపం చదువుతునే ఉన్నాడే! రాత్రంతా చదవటం మూలాన చూచావుగా ప్రొద్దున పాపం చదవలేక పోయినాడు. అంతేకాని రాత్రిళ్ళు బాగా చదువు తున్నాడు.

జయ—అవునవును. (అనినవ్వుతుంది మాటవిరుస్తూ)

మీనా—అవునుగాని బావా ఇవ్వాళ రాత్రిచాలా సేపుచదవాలె నీవు. నీకోసం టీ కూడా చేశాను. పుచ్చుకొని మేలుకొని కష్టపడి చదువు, తెలిసిందా?

(అని వెళ్ళి టీ తెచ్చి మూడు కప్పుల్లోనూ పోస్తుంది. మీనా ముందుగా ఒక గుక్కెడు త్రాగి) బావాపంచదార కొంచెం తక్కువ అనుకొంటా?

జయ—కొంచెం తక్కువగానే ఉంది.

మీనా—ఇంకొంచెం వెయ్యనా బావా?

(బాబు—(నవ్వుతూ)-అక్కర్లేదు మీనా— when you are beside me, I want no sugar in my tea- (అని బుగ్గ గిల్లుతాడు.)

మీనా—చూడవే అక్కయ్యా?

జయ—ఏం జేశారే?

మీనా—బుగ్గగిల్లుతున్నాడే!

జయ బుగ్గ గిల్లుతారుటండీ...(గిల్లుఅనేమాటనొక్కి పలుకుతుంది)

బాబు—Excuse me మీన · బుగ్గలు గిల్లకూడదు. అవి, అంటే ఇంత చక్కని గులాబి పువ్వులవంటిబుగ్గలు గిల్ల బడేందుకు ఏర్పడ్డవి కావు, అవి ఎందుకు ఏర్పడ్డయ్యా అంటే

—(ముద్దెట్టుకొని)—అందుకూ.

మీన—ఓహో, (అని మాటిమాటికి తిప్పి కోపం నటిస్తుంది)

జయ—ఏం, పని అండీ అది.

బాబు—ఏం? ఏం?

జయ—మా చెల్లెల్ని ముద్దెట్టుకోవచ్చా!

బాబు—మనసులో మనసులేదు జయా. ఏమిటో మీ చెల్లెలను కోలేదు!!

మీన—ఇదెప్పటినుంచే అక్కా!

జయ—మతి లేదే మీ బావకు. చదువుఎక్కువైంది.

బాబు—ఇక నేను చదువుకోవాలె.—(అనిబల్లదగ్గర కెడతాడు—(సీరియస్ గా) మీన ఆవలిస్తుంది.)

జయ.—మీనా నీవు పడుకో తల్లీ

మీన వెడుతుంది

వెడుతూ—మామయ్య అడిగితే - బావ చదువు కొంటున్నాడని చెప్తుంది.

(బాబు ఒక్క క్షణం గట్టిగా చదివి)—అయితే జయా!

జయ—(హాలులో మంచంపై పడుకొని) ఆ.—మీరు చదువుకోండి. మామగారు మిమ్మల్ని నాకు ఒప్పచెప్పారు. మిమ్మల్ని చదివించేబాధ్యత నాది. మీరు చదవక జయా, జయా అని పిలిస్తే నేను పలకను. కష్టపడి చదవండి నామాట విని. మీకేం మీరు బాగానే ఉంటారు అంతా నన్నంటారు.

పెళ్ళాంవస్తే చదువుఏమి సాగుతుందీ అని. నేనుమాటలుపడను బాబూ! మీరు నన్ను పిలవకండి. ఇదేచెపటం బాగా చదువు కోండి. (అని సీరియస్‌గా చెప్పి వెళ్ళిహాల్లో మంచంపైన పడు కుంటుంది బాబు ఈమాటలన్నీ మెదలకుండా వింటాడు. స్కూలు కుర్రాడులాగ)

బాబు—నిజం. నువ్వన్నమాట ముమ్మాటికీనిజం ఇదిగో ఇప్పుడే ప్రారంభిస్తున్నాను. చదువుతాను. కష్టపడి చదువుతాను నిన్నుపిలవను. ఒకవేళ పిల్చినానీవు పలకకు. సరేనా! (అని తన గదిలోకిపోయి చదువు ప్రారంభిస్తాడు. ఆగదిలోనుంచి హాల్లోకి పొయ్యే ద్వారం తెరిచేఉంటుంది. జయ పడుకొని గమనిస్తూ ఉంటుంది)

మూ డో రం గం

ఇందాకటిపడకగది. తెరఎత్తేసరికి బాబూమంచంమీద పడుకొని చదువుకొంటూఉంటాడు.

బాబు—(లేచి) ఏంచదవాలో తెలియటంలేదు. అన్నీ వచ్చినట్లే ఉన్నాయి. మళ్ళీ ఏంరాదు.

అని జయవంకచూస్తాడు. తలదువ్వుకొని హెడ్లైన్ స్నో రాసుకొంటాడు. మీసాలుదువ్వుకొని సిగరెట్టు వెలిగించు కొని అద్దంలోచూసు కొంటాడు. అది జనవరి 15 వ తారీఖు, ఏప్రియల్ 8 వకు ఏవారంఅయిందో క్యాలెండరులోచూస్తాడు "8 వతారీఖుమంచిరోజేమో కనుక్కోవాలె"అనుకొని జయ

మంచందగ్గర కెళ్ళి ఒక్క నిమిషం నుంచుని ఆలోచిస్తాడు. మళ్ళీ అద్దంముందు కొచ్చి, చూసుకొంటాడు. మళ్ళీ జయదగ్గర కెళ్ళి లేపటానికిసిద్ధంఅవుతాడు.వంగుతాడు.ముద్దుపెట్టుకోపోతాడు.

చప్పున నిఠారున నిలబడి విశ్వామిత్రుడు మేనకను నిరాకరించే పోజులో చెయ్యిపెట్టిఒక్క నిమిషంఉండితిరిగిఅద్దం దగ్గరకు పోతాడు. జయ ఈఅవస్థఅంతా చూస్తునేఉంది చివరకులేచి వస్తుంది)

జయ—మీపనులన్నీ చూస్తునే ఉన్నా రావటం-ఒంగటం-వెళ్ళటం మళ్ళీరావటం అన్నీచూస్తునే ఉన్నా-ఏం బాగుండలేదు. చదువుబొత్తిగా మానేశారు.

బాబు—కుర్చీలోకూర్చుని తలొంచుకొనిమాట్లాడడు

జయ—మీకే చెపటం-వినపడుతున్నదా?

(బాబు మాట్లాడడు. జయ, బాబు గడ్డాన్ని మునివేళ్ళతో నడుతుంది.) మిమ్మల్నే మిమ్మల్నే నండీ-చదువుబొత్తిగామానేశారంటున్నా.

బాబూ—అంటున్నావు వింటునేఉన్నా ఏంచెయ్యమంటావ్రా!

జయ—ఏం చెయ్యమంటున్నానా ఇంకా తెలియలా కష్టపడి...బాగా...చదువుకోమంటా లేకపోతే తప్పుతారు

బాబు—(తనతోడమీదలాగి కొట్టుకొని)-చదవరా ఇవ్వాళనుంచి అయినాచదువు. లేకపోతే ఫ్యూరుగాతప్పుతావు. (అని తనకుతాను చెప్పుకొంటాడు.)

జయ—మీ కేమన్నా వెర్రిఎత్తలేదుగద

బాబు—(నవ్వుతూ) వెర్రిఎత్తలేదుగాని...

జయ—కానీ......

బాబు—కాని......వెర్రిఎత్తటంకాదూ, ఏదోపిచ్చి పిచ్చి గాఉంది—

జయ—దానిపేరే. అది—(విరగబడినవ్వుతుంది)మీ రు ఇల్లాగపిచ్చి చేష్టలు చేస్తే నేనూరుకోను. నేనుచూస్తునే ఉన్నా మీరు రావటం—వంగటం వెళ్ళటం—మళ్ళీరావటం ఇదేనా ఏమిటిచదువు!! నాకెందుకూ నేను మామగారితో చెవుతాను. (బాబు దీక్షగా చదువుతున్న వాడిలాగ కుర్చీలో కూర్చుని పుస్తకం తెరిచి ముఖం ముందు పెట్టుకుంటాడు...జయ క్రిందికి వెళ్ళిపోతుంది మేడమెట్లు తలుపు తెరచి ఉండటంచూచి పంతులు మెల్లగా మేడమెట్లు ఎక్కివస్తాడు దూరంగా నుంచుని చూచి కొడుకు చదువు కొంటున్నందులకు సంతోషించి క్రిందికిదిగే సరికి జయ వకచేత్తో మంచినీళ్ళ చెంబూ, మరొక చేత్తో ఫలహారవు పళ్ళెమూ పట్టుకొని వస్తూ ఎదురవుతుంది)

పంతులు—అయి లేజగూ, ఇంతపొద్దుపోయినదాకా ఇక్కడేఉన్నావా. అబ్బాయిపాపం చదువు కొంటున్నట్లుంది ఆటే పొద్దుపోయిందాకా చదవటమూ మంచిదికాదు, వాడు మరీపిచ్చినబడతాడేమో. నీవు కాస్త కనిపెట్టిఉండమ్మా వెళ్ళు అనిచెప్పి క్రింద షోల్లోపడుకొంటానికి వెళ్ళిపోతాడు)

జయ—అల్లాగేనండి మామయ్యా—(అసలాయన వెళ్ళి పోయినాడా లేదా అనిచూచి పెద్దగా) ఏమండోయ్ ఏంచదువండీ! మరీ ఒకటే చదువా? అదేపిచ్చిన పడగూడదని మామగారుకూడా అన్నారు. ఇకపడుకోండి—(అని విరగబడి నవ్వుతుంది)

నాలుగో రంగం

(ఇంకోరోజు రాత్రి. అదే పడకటిల్లు— అలంకారాలూ అవీమామూలుపద్ధతినే ఉంటాయి) బాబు పుస్తకం తెరిచి ముందు పెట్టుకొంటాడు— గదిబయట హాలులో జయపడుకొని వుంటుంది.

బాబు—గాలిజోరుగా వీస్తున్నది. కాస్త కిటికీతలుపులు వేసి వెళ్ళు జయా.

జయ—కిటికీతలుపులు వేయటానికి నేను రావాలటండీ మీరు వేసుకొందురూ.

బాబు—అవును లే— నిన్ను లేపటం ఎందుకూ? చదువుకొని పడుకొంటానుగాని నీవు మేలుకోక నిద్రపో.

జయ—అల్లాగే.

బాబు—మీాన పడుకొందా?

జయ—ఆ అది తొమ్మిదిగంటలకే పడుకొంది.

బాబు—అహా. (ఒక్కక్షణాంఉండి)

అయితే—

జయ—అయితేలేదు. గియితేలేదు మీరు చదువుకోండి.

బాబు—చదువుకోసూ మరి చదువుకోకపోతే తప్పుతాను. తప్పితే నాన్నకు కోపం వస్తుంది. తప్పకుండా చదువుకొంటూ—(అని పుస్తకం ఋుందుపెట్టుకొని దీక్షగా చదువుతుంటాడు మరోనిమిషం అయింతరువాత)—జయా నీవేం చదివినట్లు కనపడవేం ?

జయ—నాచదువు మీకేం కనపడుతుంది.

బాబు—నాన్నగారి కోరికసంగతి ఏం జేశావ్ ?

జయ—నేను మీ మోస్తరుగాదండోయ్ —చదువేమిటి అసలునేను మొదలుకోసమే ప్రయత్నము చేస్తున్నాను మామగారి మనస్సు సంతోషిస్తుంది. చూడండి. నామాట అబద్ధమవుతుందేమో

బాబు—చూద్దాం- చూద్దాం- (మళ్ళీ పుస్తకంచూస్తూరెండు నిమిషాలు గడుపుతాడు) జయా.

జయ—అబ్బ ఎందుకండీ—అంతులేదుగద మీపిలుపులకు ! ! !

బాబు—అదికాదు. శాలువ నాదగ్గర పెట్టావా?

జయ—తలదిక్కునే పెట్టా—అయినా ఊడకపోస్తుంటే శాలువమాటఎందుకుచెప్పండి. ఇకమాట్లాడించకండి. నేను తెల్లవారుఝామున లేచి చదువుకోవాలె.

బాబు—సరే —సరే— ఎవ్వైనాకేంపని ఇకమాట్లాడించటానికీ !—(మళ్ళీరెండు నిమిషాల వ్యవధి.) జయా ?

జయ—అబ్బ ఎందుకండీ. ఇదేనా చదువ్వా !

బాబు—ఒకనిద్ర పోయిలేచావు. నేను చదువుతునే ఉన్నాను. అయితే మంచినీళ్ళు ఎక్కడపెట్టినట్టూ?

జయ—ఏమో నాకు తెలియదు. మీప్రశ్నలకు నేను జవాబు చెప్పనూ లేనూ. చెప్పను.

బాబు—చెప్పాలె. చెప్పకపోతే ఎట్లా తెలుస్తుంది.

జయ—అవసరం వచ్చినపుడు ఎవరూ చెప్పకుండానే తెలుస్తయి. అసలు నాదగ్గరుండటెండి పొరపాటంతా ! నేను ఇక్కడికి రాకుండా ఉంటే మీచదువు బాగాసాగుతుంది.

బాబు—నీవురాకపోతే అసలే చదువుసాగదు. నీవు ఇక్కడ ఉండి ఏం కావాలంటే అది ఇస్తూ ఉంటేనే ఏమన్నా చదువు సాగటం. అయినా నాన్నగారు ఏంజెప్పారు. ఇక్కడుండి కనిపెట్టి చూస్తూండ మన్లేదూ.

జయ—అందుకనే. మామగారు చెప్పినమాట వినకపోతే మహాపాపమనే నేను ఇక్కడ ఉంటున్నాను—

బాబు—మామగారి ఆజ్ఞను శిరసావహించటమూ, భర్తకు అన్ని విధాలావిధేయతచూపటమూ అను ఈ రెండు పనులూకూడా పుణ్య కార్యాలు సుమా జయా

జయ—అయితే మీకు చదువుసాగటం ఎల్లాగో నాకు తెలియటం లేదు.

బాబు—ఇప్పుడు కొంత వరకు బాగానే సాగుతున్నది. ఇంకా ఎక్కువగా సాగుతుంది కూడా నేను కొంచెం మనస్సుదిట్ట పర్చుకొంటే.

జయ—అదే, అదే నేనటం కాస్త ఆపనిచేయండి. మనస్సు గట్టిచేసుకోమనే నేనటం.

బాబు—చేసుకొంటాను—అంటున్నానుగా.

జయ—చేసుకొంటాను అంటానికేం—అంటునే ఉంటారు. నిబ్బరం ఏదీ?

బాబు—అయితే ఇప్పుడే మనస్సు గట్టి చేసుకోమంటావా.

జయ—ఆ

బాబు—అల్లాగే. మనసా నామాట వినుమా. మర్యాద కాపాడుమా...(స్వ) యౌవనం పాలపొంగులాంటిది. క్షణాభంగురం. గిరుక్కున కాలం తిరిగి పోతుంది. మిస మిసలాడుతూఉన్న ఈశరీరం ముడుతలు పడుతుంది— (అని ఆగి బాబు జయవంక చూస్తాడు) (జయ నవ్వుతుంది)ముత్యాలకోవలాగున్న ఆ పలువరుస ఎడమిచ్చి చివరకు రాలి పోతుంది.

(జయ నవ్వి ఆశ్చర్యంగా చూస్తుంది) తళతళ లాడుతూఉన్న ఆ కళ్ళు ఎప్పుడో ఒకసారి తేజోవిహీనం కాక మానవు.

కాబట్టి ఓ మనసా. పిచ్చిఊహాలను కోరికలను పెట్టుకోకు. కామమా నను విడిపొమ్ము. మోహమా నీకును నాకును ఋణము తీరినది. ఇంద్రియనిగ్రహశక్తీ ఇక నిన్నునే నారాధింతును. శాంతమా నాహృదయ పీఠమును అలంకరించుము.

తమసో—మా—జ్యోతిర్గమయ

౨) ప్రార్ధనచేసి— కళ్ళునలుపుకొని తెరచి చూస్తాడు సీరి యస్ గా జయవంక.

జయ—అబ్బ ఏమి వేళాకోళం అండీ.

బాబు—వేళాకోళం కాదు మనస్సు గట్టి చేసుకో మంటే చేసుకొన్నాను. ఇక చూశావ్గా గుండె చాలా నిబ్బ రంగా ఉంటుంది. ఘట్టిగా ఉంటుంది! అంటే ఇంద్రియనిగ్రహ మన్నమాట!

జయ—అయితేసరే. నే వెళ్ళతా. (వెళ్ళబోతుంది)

బాబు—(ఆమెనుకూర్చో బెట్టి) వెళ్ళదుంగాని లేఉండు సంగతంతా విను ఇప్పుడుచాలా గొప్పపని అయిపోయిందన్న మాట! నిగ్రహం సంపాదించాను.!!

జయ—సరే—(అని మళ్ళీ వెళ్ళబోతుంది)

బాబు—(మళ్ళీ బుజాలు పట్టి కూర్చో పెట్టి) ఏమిటో మనస్సు ఎల్లాచెపితే అల్లావింటుంది. చెపుకొనే వాడికి ఈ మాత్రం గుండె నిబ్బరం ఉండొద్దూ? ఏమంటావు?

జయ—మళ్ళీ ఇంకోసారి లేస్తుంది ఉండాలండి తప్పక ఉండాలె. ఇక నన్ను వెళ్ళనివ్వండి.

బాబు—(మళ్ళీ కూర్చో బెట్టి)—నీవు చెప్పినట్లు నే విన్నాను. చూశావా. మనస్సుకు బుద్ధి చెప్పుకున్నా గుండె నిబ్బరం కలిగింది! చూడు ఇంకా (అని ఆమెదగ్గరకెళ్ళి నిల బడు తాడు—ఆమె మాట్లాడక నవ్వుతుంది) —చూడు

మరిగుండె. ఎంతనిబ్బరంగా ఉందో—(అని ఆమె చెయ్యి పట్టుకొని తనగుండెపై ఆనించు కొంటాడు!—నవ్వుతాడు)

జయ—నిజమే! అబ్బ...ఎంత ఘట్టిగుండెఅయిందండీ నిమిషంలోకి— !! — (వేళాకోళంగా ఆశ్చర్యంగా) అంటుంది—గుండె అంతా తడివి చూచి జయ—మహా ఎక్కువగా ఆశ్చర్యపోయినట్లు నటిస్తుంది. మళ్ళీ మళ్ళీ ఎంత ఘట్టి గుండె అయిందండీ నిమిషంలోకి అంటుంది; బాబూ చాలా గర్వంగా ఘనకార్యం చేసిన వాడిలాగ ఛాతీ విరిచి ఆమె వంక చూస్తాడు—

VI

అయిదో రంగం

(హాల్లో. బాబూ బల్లపక్కని కుర్చీలోకూర్చొని ఉంటాడు. కొంచెందూరంలో జయ అతనికి ఎదురుగా మరో కుర్చీలోకూర్చొని ఉంటుంది. మీన బావకుదగ్గరగాకూర్చొని కథలపుస్తకం చదువుతూ ఉంటుంది. సమయము ప్రొద్దున ఏడుగంటలు)

జయ—ఇంక ఎన్నాళ్ళోలేదు. మీపరీక్షలు దగ్గర కొచ్చినై.

మీన—ఇప్పుడేం పరీక్షలే అక్కా! ఇంకా 4 నెలల మాట

జయ—అవుననుకో. అయినా చదవాలె.

మీన—కష్టపడి చదువుతునే ఉండేగదే బావ ?

జయ—నీవు సంతోషించాలె. (వెక్కిరింతగా).

బాబు—చూశావా మీనా. నేను చదవటం లేదూ?

మీన—ఏం మాటలే అక్కయ్యా అవీ! పాపం చదువుతునే ఉంటే ?

బాబు—నేను నిన్న జ్యోతిష్కుడు దగ్గరకూడా వెళ్ళొచ్చాను. నాకు ఇవి శుభదినాలు. తప్పకుండా మేలు కలుగుతుందన్నాడు.

జయ—నక్షత్రం బలం చేతేప్యాసుకావాలె అయితే!

బాబు—నిజానికి అంతే. ప్యాసుకావటం అనేది కష్టపడి చదవటంలో ఉండదు. అకో గాలిపాటు.

మీన—అంతే, అంతే. (అంటుందిపుస్తకం చూస్తూ)

బాబు—అయితేనీవు పరీక్ష కెళ్ళటం మాటా ?

జయ—డబ్బు కట్టారా ?

బాబు—కట్టలేదు, రేపు పంపుతామనుకొంటున్నా.

జయ—వద్దు పంపబోకండి.

బాబు—ఏం, పరీక్ష కెళ్ళవా ?

జయ—ఊఁహు...

బాబు—ఏం ?...

జయ—(మాట్లాడదు)

బాబు—చదవకపోతే మానే పరీక్ష కెళ్ళటంమంచిది. అసలు ఆడ వాళ్ళను ఊరికేనే ప్యాసు చేస్తారు.

జయ—అయినా వెళ్ళను.

బాబు—వెళ్ళాలె. తప్పదు.

(నవ్వుతుంది. అక్కయ్యనుజూచి ... అక్కమీనను జూచినవ్వుతుంది. బాబుకేం బోధపడదు ఏదో కుట్ర అను కుంటాడు.)

బాబు—ఇవన్నీ సాగవు. వెళ్ళి తీరాలె. (అధికార లాఅంటాడు.)

జయ—అల్లాగే లెండి—(ఉదాసీనంగా)

మీన—అబద్ధం, ఎందుకే అక్కయ్యా. వెళ్ళనని స్పష్టంగా చెప్పరాదూ ?

బాబు—ఎంచేత వెళ్ళవ్వూ ? వెళ్ళకపోతేనేనొప్పుకోను

మీన—నీవు ఒప్పుకోనేదేమిటి? అక్కయ్య పరీక్షకు వెళ్ళదు బావా. దానితరువాత నీఇష్టం !!

బాబు—ఎందుకు వెళ్ళదోనాకు చెప్పకపోతే, నేనొప్పుకోను.

మీన—చెప్పవే—అక్కా చెప్పు. చేసిన పాపం చెపితేపోతుంది,

జయ—పాపం లేదు గీపం లేదు?

మీన—చెప్పవే (బ్రతిమలాడినట్లు — నవ్వుతుంది పెద్దగా)

జయ—ఏం జెప్పాలే ఏదో ఉన్నట్లు!!

బాబు—చాలా గొడవగాఉందే వ్యవహారం—(విసుగ్గా) పరీక్షకు కూర్చుని తీరాలె. తెలిసిందా!

మీనా—వెళ్ళదు బావా ఏం, చేస్తావో చెయ్యి!

బాబు—వెళ్ళకపోతేనా ఎరగదూ!

మీనా—ఏం చేస్తావో!

బాబు—నేను ఇక మాట్లాడను.

మీనా—వెళ్ళుతుందిలే బావా. వెళ్ళుతుంది మెడలు కొట్టేస్తుంది చూస్తుండు (దీర్ఘాలుతీస్తూ అంటుంది.)

బాబు—దేముడు మేలుచేస్తే మెడేలూ రావచ్చు. దానికేం అసలు పరీక్షకు కూర్చోటం అవసరం

జయ—అల్లాగే (అని మీనా వంకజూచి విరగబడి నవ్వుతుంది. మీనా కూడా విరగబడి నవ్వుతుంది)

మీనా—(బావదగ్గరకొచ్చి బుజంమీద చెయ్యి వేసి ఊపి) పిచ్చిబావ ఏం తెలియదు!!

బాబు—నాకు తెలుసు లెద్దూ మీటక్కరి వేషం ఈ టక్కరితనం నాదగ్గరసాగదు. తెలిసిందా

మీనా—సాగదా? సాగి అప్పుడే ఎన్నాళ్ళయింది— (నవ్వు) (బాబుకు అనుమానం కలుగుతుంది. అనుమానంగా చూస్తాడు జయవంక. జయ తలొంచుకుంటుంది. మీనా వంక చూస్తాడు. మీనానవ్వుతుంది. బాగాఅనుమానంకలుగుతుంది)

బాబు—(కొంచెంభయం, కొంచెంసిగ్గుకలిగినవాడిలా చూస్తూ) అయితే జయా...అదేనా? (జయ మాటాడదు మీనా విరగబడి నవ్వుతుంది)

మీన—ఆ. అదేనా.........ఆఁ అదేనా జయక్కా ఆ అదేనా...గావా... ఆ అదేనా...(అని వెక్కిరించి విరగబడి నవ్వుతుంది అదే నవ్వటం కాసేపు అయిన తరువాత బాబు తెప్పరిల్లి చూస్తాడు)

బాబు—సరే. అయితే మీనా మీ అక్కయ్య పరీక్షకెళ్ళటానికి బొత్తిగా వీల్లేదా.

మీన— (వేళ్ళమీద లెఖ్ఖ పెడుతూ) – కార్తికం, మార్గశిరం, పుష్యం, మాఘం, ఫాల్గుణం-(అని ఒక్కొక్క మాటే—మెల్లగా, వినీ వినపడని గొంతుకతో అని పెద్దగా) అఁ హాఁ వీల్లేదు బావా—బొత్తిగా వీల్లేదు.

బాబు—సరే. సరే. (అంటూ వెళ్ళిపోతాడు)

ఆరో రంగం

(జయ అత్తగారి ఇల్లు. హాలు. మీన అటూ ఇటూ హడావుడిగా తిరుగుతూ ఉంటుంది. హాలు పక్కన గది పంతులు ప్రవేశం)

పంతులు—మీనా.

మీన—ఎందుకండీ-మామయ్యా

పంతులు—లేడీ డాక్టరు వచ్చిందికదూ.

మీన—ఆ వచ్చింది. ఇంకా పదినిమిషాలు.

పంతులు—మీ అత్తయ్య కూడా గదిలోనే ఉందా.

మీన—అత్తయ్యా, రత్తమ్మగారు—పిన్ని అంతా ఉన్నారు మామయ్యా. మీరు అల్లాగ కుర్చీలో కూర్చోండి గడియారం చూస్తూ వెళ్ళిపోతుంది. (పదినిమిషాలైన తరువాత)

పంతులు—మీనా.

మీన—(లోపలినుంచి వచ్చి-) ఏం, మామయ్యా—ఎందుకూ పిలిచారూ!

పంతులు—తగ్గలేదూ—

మీన—లేదు మామయ్యా లేడిడాక్టరు దగ్గరేఉంది. మీరు ఊరికే ఆదుర్దాపడకండి.

పంతులు—నీవు నాదగ్గర ఉండు అమ్మా మీనా.

మీన—(నవ్వి) ఎందుకండీ మామయ్యా మీకు కూడా నొప్పులొస్తున్నాయ్యా.

పంతులు— అంతకంటె ఎక్కువగానే ఉంది మీనా అక్కయ్య ఏమంటున్నదిమీనా.

మీన—(వెళ్ళిపోతూ)—ఏమంటుందండీమామయ్యా పెద్దగానవ్వె

రావే రావే బంగరు పాపా

(అంటూపరుగెత్తుతుంది)

(మరిపదినిమిషాలైనతరువాత)

పంతులు—మీనా, మీనా.

మీనా—(లోపలినుంచే)—ఆ ఏం మామయ్యా.

పంతులు—ఏం?

మీన—ఏం, లేదు మామయ్యా-

పంతులు—లేడిడాక్టరుతో చెప్పు కాస్త జాగ్రత్తగా ఉండమని.

మీనా—ఆ అల్లాగే...

(మరి అయిదునిమిషాలుతరువాత)—

పంతులు—మీనా. మీనా.

మీన—అవస్తున్నా మామయ్యా. (పరుగెత్తుకొని వచ్చి ముసలాయన చెవులో)—మామయ్యా ఇంకా అయిదు నిమిషాలట' (లోపలికి వెళ్ళిపోతుంది)

బాబు—(ప్రవేశించి)—నాన్నగారూ—బి ఏ పస్టుక్లా సులో ప్యాసు అయినానండి!

పంతులు—మాతండ్రే-మానాన్నే. ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసుఅయినావా? మాతండ్రే—!!

(లోపలినుంచి పసిపిల్లఏడ్పువినవస్తుంది. బాబు ఆశ్చ ర్యపడి సిగ్గుపడుతాడు......)

పంతులు—మీనా. మీనా.

మీన—(పరుగెత్తుకొచ్చి)మామయ్యా, ఫస్టుక్లాసులో ప్యాసు అయింది అక్కయ్య!.

పంతులు—మాతల్లె—మాకన్నతల్లి చల్లనికబురు చె ప్పావు—బాబు ప్యాసు అయినాడనికూడా ఇప్పుడే విన్నాను

మీన—బావ,వచ్చేడే—బావా—అక్కయ్యమెడలు కొట్టేసింది. ఫస్టుక్లాసు మెడల్ బంగారపు మెడల్ రత్నా లమెడల్—

బాబు—అరే!- ఏమిటే!-మీనా! అప్పుడే! తమాషా గాఉందే—

మీనా—తమాషా-కాదు బావా!! చాలాతమాషా!!

ఏడవకు ఏడవకు-వెఱ్ఱి అబ్బాయి
ఏడిస్తే నీ కండ్లు-నీలాలు కారు
నీలాలు కారితే-నేజూడ లేను జోజో

ఇంద్ర కన్యలొచ్చి-నిన్నులే పేరు
భద్ర కన్యలొచ్చి-పాట పాడేరూ.
నాగ కన్యాలొచ్చి-నాట్య మాడేరూ
దేవ కన్యాలొచ్చి-వీణ మీటేరూ

నిద్రపో పాపాయి-నిద్రపోవయ్యా.

ఎలోప్‌మెంటు

౧

('కాంతమ్మ, లక్ష్మమ్మ, పెద్దపిల్ల, చిన్నపిల్ల, శాస్త్రి రాధ, విజయ, అంతా హాలులోఉంటారు. కాంతమ్మ పెద్ద తల్లికి తలదువ్వుతున్నది. లక్ష్మమ్మ చిన్నపిల్లకు తలదువ్వు తున్నది. విజయ బొమ్మతో ఆడుకొంటున్నది. రాధా, విజయలు దూరంగా కారంసు ఆడుతుంటారు')

లక్ష్మమ్మ—ఏమిటో వదినా. చిన్నప్పుడు చేస్తేనే బాగుంటుంది బొమ్మల పెండ్లిళ్ళలాగ. ముద్దు ముచ్చట తీర్చాలంటే చిన్నతనంలోనే, పెండ్లిచెయ్యాలె. గడ్డాలు మీసాలు వచ్చింతరువాత పెండ్లేమిటి నాముఖం! ఒక గంధంపూసినా, పూల చెండ్లాడినా పసివాళ్ళు చేస్తే ముచ్చటగా ఉంటుందిగాని, వయస్సు వచ్చి ఆంబోతుల్లా తయారైన తరువాత ఏంపెండ్లి. అమ్మా!

కాంతమ్మ—అవునమ్మా వదినా, ఆమాటనిజం. చిన్నప్పుడే అయితే, అల్లుడు, అత్తయ్యాలని పిలవటం ఆపేక్షపడటం, ఉంటుంది. ఈడొచ్చిన పిల్లలకు పెండ్లిచేస్తే, ఆ మొగుడూపెళ్ళాం అతుక్కుపోతారేగాని, అత్తకూమామకూ అచ్చట్లు ముచ్చట్లు తీరవు. నాకు పెండ్లి అయినప్పుడు నేను

ఎనిమిదేండ్లదానిని మేజువాణీలో పెండ్లికొడుక్కు గంధంపూస్తూ చెంపమీద ఛెళ్ళున కొట్టాను. పసిదాన్ని నాకేం తెలుసు ఎవరో చెప్పారు. అల్లాగ చేయమని

లక్ష్మమ్మ—నా పెండ్లిలో ఏమైందిఅనుకున్నావు వదినా ...నీవు అప్పటికింకా కాపరానికి రాలేదు. జ్ఞాపకం ఉందో లేదో, పెండ్లి అయిపోయింది. మూడు నిద్రలకొచ్చినప్పుడేనా, ఆఁహా కాదు, కాదు మూడు నిద్రలు అయిపోయినై. పదహారు రోజుల పండుగనాడు. ఏమైందిఅనుకున్నావ్. ఆయనఏమన్నా నడవాలో మంచంమీద పడుకొని నిద్రపోతున్నారు. భోజనాలైన తరువాత ఆయనకైనా అప్పుడు వయస్సు పది హేనో, పదహారో వుంటాయి ఫిప్త్, ఫారంగాబోలు చదువుతున్నారు. ఏమైందిఅనుకున్నావ్ వదినా (నవ్వుతుంది)

కాంతమ్మ—చెప్పి నవ్వు. సంగతి తెలిస్తే మేమూ నవ్వుతాము.

లక్ష్మమ్మ—అప్పుడాయనకుపిలకుండేది. 'విరగబడి నవ్వుతుంది' నిద్రపోతున్నపుడే మెల్లిగాదగ్గర కెళ్ళి ఆపిలక్కు తాడు గట్టిదాన్ని మంచానికికట్టాను (విపరీతంగానవ్వు). వెధవది చూశావా, ఎంతచిన్నతనమో (నవ్వు-ఆపుకొని)అట్లాగే... ఇంతకూ చెప్పొచ్చింది ఏమిటంటే, చిన్నతనంలో పెండ్లిచేస్తే నేసరదాగా ఉంటుంది. మీ విజయ మా రాముడు ఈడూ జోడుగా ఉన్నారు. ఉ...అదీగాకా... పరాయి సంబంధంకాదు మేనత్త మేనమామబిడ్డలూ...చక్కగా చిలకాగోరంకులా ఉంటారు... నేననటం ఏమిటంటే వాళ్ళిద్దరికి ముడిపెడదామని

పెద్దపిల్ల—రాముడు బాగా నేడుంటాడేఅమ్మా చేస్తే... బాగానే ఉంటుంది.

చిన్నపిల్ల—ఆ విజయ చచింద్రీ రాముడువత్తిబండరా ముడు, వాణ్ని వంగలీసి గుద్దుతుంది.

లక్ష్మమ్మ—రేపు నీమొగుణ్ని నీవు—పూలల్లో పెట్టి పూజిస్తావేమో చూస్తాగా?

రాముడు—ఏమే అమ్మా విజయను నాకిచ్చి పెండ్లిచేస్తారా! నేను విజయను చేసుకొంటాన! (అనిఎగురును)

౨

(కాంతమ్మ ఇల్లు, పిల్లలతో కాపురం, అంతాచిన్న వాళ్ళు...రంగస్థలం వంటిల్లు.)

శాస్త్రి—అమ్మా, అమ్మా,

రాధ—పిలవబోవకురా, అమ్మదొడ్లో పూజచేసుకొంటూంది.

శాస్త్రి—చూడవే అమ్మా, పెద్దఅక్కయ్యచూడూ,

కాంతం—దొడ్లోనించే పెద్దతల్లీ, ఒక్కనిమిషం ఊరుకో అమ్మా పూజ చేసుకొని వస్తున్నాను.

పొడుస్తూ బాలుడూ పొన్న పువ్వూ ఛాయ
పొన్నపువ్వూ మీద బొగడ పువ్వూఛాయ
శ్రీసూర్యనారాయణా!
మేలుకో హరి సూర్యనారాయణా.

శాస్త్రి—చూడవే అమ్మా అక్కయ్య నన్ను అధోగతివాడ అంటోంది.

పెద్దపిల్ల—నే నేమన్నారా, వెధవ అన్నీ కల్పించుకొంటావు, అధోగతి వెధవవు.

శాస్త్రి—అమ్మా చూడవే

కాంతమ్మ—వస్తున్నా, నాయినా వస్తున్నా ఒక్క నిమిషం పోట్లాడకుండా ఉండండర్రా

ఉదయిస్తూ బాలుడూ ఉల్లిపూవూచ్చాయ
ఉల్లి పువ్వూమీద ఉగ్రంపు పొడిచ్చాయ
శ్రీ సూర్యనారాయణ
మేలుకో హరి సూర్యనారాయణా
మధ్యాహ్న బాలుడూ మల్లిపువ్వూచ్చాయ
మల్లె పూవ్వూమీద మంకెన్న పొడిచ్చాయ
శ్రీ సూర్యనారాయణ
మేలుకో హరి సూర్యనారాయణ.

విజయ—అమ్మా అమ్మాయి... బావ చూడవే

కాంతమ్మ—(లోపలికొచ్చి) ఏమిటేపాపా, ఏమిటీ సిగోడవ?

విజయ—బావ చూడమ్మా ఏమంటున్నాడో,

కాంతమ్మ—రాముడూ, ఏమన్నావురా, దాన్ని, దాన్ని ఏమన్నావు?

రాముడు—నే నేమన లేదు అత్తయ్యా,

కాంతమ్మ—మరి ఎందుకు అది ఏడుస్తుందీ

విజయ—ఏమీ అనలేదేం, అబ్బ నంగనాచీ తుంగ బుర్రాను.

రాముడు—(నవ్వుతాడు)

విజయ—అదిగో మళ్ళీ నవ్వటం ఎందుకేం ?

అందరు—(నవ్వుతారు.)

విజయ—అదుగోనే అమ్మా అంతా నవ్వుతున్నారు. నేను అన్నం తినను.

కాంతమ్మ—అట్లా చిందులుతొక్కుతా వెందుకే, నవ్వితేఏం? నవ్వారని అన్నం మానేస్తావా? రా మాఅమ్మగదూ రా తల్లీ.

విజయ—ఊరికే నవ్వటం కాదే బావ చూడు.

కాంతమ్మ—మా తల్లిరా, నేను బావను కూకలేస్తాగా, ఏమిరా రాముడూ, పాపమేమన్నావు.?

రాముడు—నన్నేమన్నదో కనుక్కో అత్తయ్యా,

కాంతమ్మ—ఏమన్నావే? మాట్లాడవేం?

శాస్త్రి—బావ బావ పన్నీరూ బావను పట్టుకుతన్నేరూ, అని పాట పాడిందేఅమ్మా

విజయ—ఆ...పాడేను. పాడితే ఏం తప్పా ?

కాంతమ్మ—ఏంతప్పులేదమ్మా, ఓస్ ఇంతేకదా, ఆ, పాడితేవాడేమన్నాడే నీవుపడ్వటానికి?

విజయ—పాడితేఏమవన్నా, పాడితే బావనన్ను... ఎందుకనాలేం !

కాంతమ్మ—ఏమన్నాడో చెప్పవేం ?

పిల్లలు—చెప్పూ, చెప్పూమటి ...(నవ్వుతారు), చెప్పూ బుంగమూతి పెడతావేం ?

విజయ—ఊఁ, ఊఁ, బావటానన్ను పెండ్లిచేసుకొని, నన్నేతంతాడుట ! (ఏడుస్తుంది)

కాంతమ్మ—ఓస్ ఇదా ఇంతకూ సంగతీ, పెండ్లి అయిన తరువాత సంగతిగదా ? దానికి యిప్పటినుండీ ఏడ్వ టంఎందుకులే. అయినా ఇప్పటికాలంలో పెళ్ళాలు మొగుళ్ళ నేపట్టుకు తంతున్నారు.

విజయ—నేనే తంతా నిన్ను

రాముడు—పెండ్లిగానీ మరి

కాంతమ్మ—ఏమన్నాడే, మరీ ఇదౌతావు,, పగలు పోతావు, పగలమూరి వంకాయవు. తినుతొందరగా.

విజయ—బావా వాళ్ళంతా తినిపోయినారేలప్పుడే!

కాంతమ్మ—నీవుకూడా తినుమరి, వెళ్ళి వాళ్ళతో కలిసి ఆడుకొందువుగాని,

విజయ—బావదగ్గర మంచి బొమ్మలున్నాయెలమ్మా

కాంతమ్మ—టక్కరులంజ, బావఅంటేఇష్టమేమళ్ళీ!

వీధి గుమ్మంలోనుంచి

వేఁడి కొండలా ఈశ్వరుడండీ

భమిడి కొమ్ములా బసవయ్యండీ

ఏడుకొండలా వెంకన్నండీ,

డూ, డూ, డూ, డూ, వెంకన్నా

అదిగో గంగిరెద్దు వచ్చింది. ఒక్కముద్దతిను చెయ్యేదీ—?
చెయ్యికడుక్కోని వెళ్ళవే, పాపా ఇటురా మూతినిండా
ఎంగిలే—ఊఁ ఇఁహఁ వెళ్ళు...

3

("వంటిల్లు—కాంతమ్మ కూరలు తరుగుతూఉంటుంది
కాంతమ్మ ఆడబిడ్డ లక్ష్మమ్మ వంటలోవుంది.")

కాంతమ్మ—ఇవ్వాళనీవు మడికట్టుకున్నావు కాబట్టి
నాకుకాస్త చెయ్యి తెరిపిలయింది. రోజూనూ చాకిరేకద
మ్మా నేనూ పెద్దదాన్ని అయిపోయినాను వదినా, ఇంక
చెయ్యలేను

లక్ష్మమ్మ—ముప్ఫైఏళ్ళకే వచ్చిందా ఏం ముసలిత
నము! ముక్కైన ముసలితనము! వెంట వెంటనే కాన్పు
లుకాబట్టి అయిదుగురు పిల్లలతల్లివైనావు కాని లేకపోతే
పైలా పచ్చీసు మీాద ఉండాల్సిన వయస్సుకాదూ!

కాంతమ్మ—వయస్సా, నావయస్సే చెప్పాలె,
ముసలిదానినై కూర్చుంటే.

లక్ష్మమ్మ—అప్పుడే ఏమైంది వదినా, ఇంకాకోడళ్ళు
రావాలె. అల్లుళ్ళురావాలె. నడుంవంగాలె, (దీర్ఘాలతో)

కాంతమ్మ—నిజానికి అంతేగాని నేనుమటుకు బీద
ఇంటిపిల్లనైనాసరే, నాకుకాస్త చేతికక్కరకొచ్చే పిల్లను

చేసుకోవలెనని ఉందివదినా?

లక్ష్మమ్మ—కోడలొా స్తేమటుకుఅక్కరకొస్తారావమి? టో మనమనుకోటమేకాని అది వచ్చేసరికి, అత్తకూ పుకు తుంది రిమ్మ—ఏదోపాటంవుంది ఎరుగవ్వూ?

కొడుకు పుట్టాడంటె కొండకెక్కునుకు,

కోడలొచ్చిందంటె రచ్చకెక్కుదుకూ...అనీ

అయితే ఏదో మాటొచ్చింది కాబట్టి అంటున్నాను వది నా. పెద్దపిల్లలిద్దరూ, మా రాముడికి ఈడుగా పోయిందీ, ఈవిజయను మా రాముడుకిచ్చి పెండ్లిచెయ్యాలె. మాఅన్న య్యతో వియ్యం పొందాలని నాకు చిన్నప్పటినుంచీ కోరిక ఏంవదినా?

కాంతమ్మ—నాదేముందమ్మా, మీఅన్నయ్య ఇష్టం మీఇష్టం.

లక్ష్మమ్మ— ఏం శాణితనమమ్మా, బొత్తిగానీపెత్త నంలేనట్టే మాట్లాడుతావు. అయినా నిజానికి మాఅన్నయ్య దేముంది?

కాంతమ్మ—ఇవ్వటానికినాకేంఅభ్యంతరం లేదువదినా రాముడికి చదువు చెప్పించు. వాడుగనక స్కూలుఫైనల్ ప్యాసు అయినాడా తప్పకుండా విజయనిచ్చి ముడేస్తా.

లక్ష్మమ్మ —ఏమోనమ్మా యింగ్లీషుచదువులేమి చె ప్పిస్తామో, పల్లెటూరి వాళ్ళం, ఆడూళ్ళో వున్నంత చదువు చెప్పిస్తాం. ఆపైని బస్తీకాపురం పెట్టి చెప్పించడానికి ఆయన ఏమంటాడో.

కాంతమ్మ—చదువు లేకపో తేపిల్లనియ్యమన్నావదినా.

లక్ష్మమ్మ—ఇప్పుడు ఈచదువులు రక్షిస్తయి మా అన్నయ్య చదివాడు బి. ఎ. బి. యల్. ఏంలాభం—రేపు మాఅబ్బాయి చదివినా అంతేగా.

కాంతమ్మ—ఏంలాభం లేకేం, నెలకు నూరురూపాయలు సంపాదిస్తున్నారు

లక్ష్మమ్మ—సంపాదిస్తున్నారు (ఈసడింపుగా) సాహేబు సంపాదన అంతా బూబుకుట్టుపోగులకుసరి. సెంటు భూమి లేదూ. చారెడు గది లేదూ తలదాచుకొంటానికి.

కాంతమ్మ—ఏంఎక్కిరిస్తావువదినా, మీకు కాంగా పది ఎకరాలభూమి ఉందనీ, భూమి ఉంటే ఏం లాభం. తినటం ఆకుక్కి మంచంలో కూర్చుని ఊగటమేగా, పది మందిలోకి వెళ్ళటమా, మన్ననా! మర్యాదా?

లక్ష్మమ్మ—మన్ననా మర్యాదాఉన్నయి మా అన్నయ్యకు...ఏంలాభం పట్టుమని పది రూపాయలు కావాలంటె పెట్టెలోవుండవు. అర్ధరాత్రి వేళ వచ్చి అడిగినా మీఅన్నయ్య ఇనప్పెట్టెతీసి నాలుగొందలు అయిదొందలు, ఎంత కావాలంటే అంత, దొంతర్లు దొంతర్లుగా తీసి ఇయ్యగలడు. ఏమిటోబస్తీ సంపాదనంతా అదో చిత్రం నాలువందలు సంపాదిస్తున్నా, ఆయనకూడా మంగలికూడా రేపిస్తానుపోరా, అంటాడు.

కాంతమ్మ—అవునమ్మ వదినా, మాదగ్గర డబ్బులే నిమాట నిజమే. ఏదో సంపాదించుకొంటున్నాం. తింటున్నాం

బీదవాళ్ళమే. మాపిల్లను నీవు చేసుకోకు. నీపిల్లను మాకియ్యకు. అంతేగా.

లక్ష్మమ్మ—అదేమిటి వదినా అట్లా అంటావు. మారాముడికి చదువులేదని నీవేగా పిల్లనియ్యనన్నావు. నేను చేసుకోనన్నానా ?

కాంతమ్మ—చదువుకొంటేవాడుకిస్తాను. చదువుకోక పోకపోతే ఇయ్యనిమాట నిజమే.

లక్ష్మమ్మ—పోన్లె వదినా. ఇయ్యకపోతే పెండ్లికాక పోదూ. ఏదో అన్నయ్యకూతుర్ని చేసుకొందామనిగానీ, మావాడికి రేపీపాటికి బంగారపు బొమ్మలాంటిపిల్లను చేస్తాను

కాంతమ్మ—అయ్యో, అదేమిటి వదినా, ఆమాత్రానికి అల్లా ఇదై పోతావేమమ్మా ! అయినా ఎప్పటిమాటో. భగవంతుడు, సరిగ్గాచూస్తే ఇంతా అయి దారేండ్లమాట ఊరికేనీవు ఇదౌతావేమిటి? అయినా వాడికి చదువురాదని నీవు అనుకోటం ఎందుకూ ! నిక్షేపంలాగ వస్తుంది. బియ్యే పాసు అవుతాడు. అప్పుడు నేనువిజయనిచ్చి పెండ్లిచేయక మాననూ.

లక్ష్మమ్మ—ఏమో నీమాట చలువను అంతవాడు కావాలగదా ! ఇప్పుడు ఆకుంక నాలుగోక్లాసట. తప్పాడు వెధవ క్రిందటి సంవత్సరం.

విజయ—(అప్పుడే ఆమాటవిని భావ నాలుగు తప్పాడుఅత్తయ్యా (నవ్వు)

తప్పాడు, తప్పాడు, నాల్గో క్లాసూ తప్పాడూ
చదవాడూ, చదవాడూ, పాఠాలేమీ చదవాడూ.
మెక్కాడూ మెక్కాడూ. చక్కిలాలూ మెక్కాడూ.
బొక్కాడూ బొక్కాడూ అటుకులన్నీ బొక్కాడూ.
తింటాడూ తింటాడూ తేరతిండి తింటాడూ
ఆడాడు ఆడాడు అల్లరిపిల్లల గూడానూ
కొట్టాడూ కొట్టాడూ ఆటలో అబ్బయ్యను కొట్టాడూ
అప్పుడు వాళ్ళనాన్న వచ్చాడూ
బెత్తం ఒకటి తెచ్చాడూ,
స్తంభానికికట్టారూ

'అని పాడుతూ వెళ్ళిపోతుంది'

లక్ష్మమ్మ—ఇదెప్పుడొచ్చిందమ్మా వదినా

కాంతమ్మ—నేనూ చూడలేదూ వదినే, దీన్ని చేసి కొనినీవే సుఖపడతావమ్మా!

లక్ష్మమ్మ—మరేం ఫరవాలేదూ, పెద్దయితే అన్నీ పోతయి. ఒక పిల్లపుట్టిందాకా ఇట్లాగే ఉంటుంది ఎగురుడు. వదినా నీకాళ్ళి పిల్లలకు నీళ్ళు అవీపోసుకో పొద్దుకూకవస్తున్నది. అయిదైనట్లుంది నేనే వంటచూస్తాను నీవెళ్ళు.

౪

(ఇంట్లో ముందున్న పెద్దహాలు రంగస్థలము. మేడపైన పిల్లలంతా ఆడుకొంటూంటారు. రాముడు, విజయ హాలులో ఉంటారు. విజయ బొమ్మల పెండ్లి చేస్తున్నది.)

విజయ—బావా నీకు పెండ్లిమంత్రాలువచ్చా?

రాముడు—ఎందుకే విజయా

విజయ—బొమ్మల పెండ్లి చెయ్యాలె. అన్నీసిద్ధమైనవి. బ్రాహ్మడు దొరక లేదు.

రాముడు—బొమ్మలపెండ్లిఎందుకుగానీ నిజంపెండ్లిచేద్దామా?

విజయ—నిజం పెండ్లిఎట్లాగురా చేయటం?

రాముడు—మనం ఇద్దరం పెండ్లి చేసుకొంటేమా, నిజం పెండ్లిఅయిపోతుంది.

విజయ—మనఇద్దరికీ పెండ్లా, బలే తమాషామాట అన్నావే. ఇందాకా అమ్మనానాకూడా ఈమాటే అనుకొన్నారు.

రాముడు—ఏమనుకొన్నారే విజయా చెప్పవూ?

విజయ—మానాన్న, నన్ను నీకిచ్చి పెండ్లిచేస్తాన్నాడు. మాఅమ్మ వద్దన్నది.

రాముడు—అవునే విజయా, మా అమ్మకూడా నిన్నే పెండ్లిచేసుకోమని నాకెన్నో సార్లుచెప్పింది.

విజయ—ఆహా

రాముడు—ఆహా కాదు, మరి నీకిష్టమేనా?

విజయ—అమ్మ వద్దన్నదిగా?

రాముడు—అత్తయ్య వద్దంటే ఏం లేవే. మనం ఇద్దరం పెండ్లి చేసుకుందాం.

విజయ—అమ్మో అమ్మ తంతుంది.

రాముడు—(విజయను కావిలించుకొని)విజయా మనం తప్పకుండా పెండ్లి చేసుకొందాం బలేసరదాగా ఉంటుంది. ఎంత తమాషాగా ఉంటుందనుకొన్నావ్.

విజయ—మా అమ్మ చూస్తే తన్నదురా?

రాముడు—అవుననుకో. అత్తయ్య తంతుంది కాని. అత్తయ్య చూడకుండా చేసుకొందాం.

విజయ—(పెద్దగా నవ్వుతూ) ఎవ్వరూ చూడకుండా పెండ్లేమిటిరోయ్. మేళాలు తాళాలు ఏమీ లేకుండా నేవా పెళ్ళి?

రాముడు—అది కాదే. చూడూ ఒక తమాషా చేద్దాం మనం ఇద్దరం కలిసి సాయంత్రం వెళ్ళిపోదాము.

విజయ—ఎక్కడికి?

రాముడు—ఎక్కడికేమిటి తాతయ్యగారి యింటికి.

విజయ—అమ్మో గుంటూరు తాతయ్యగారింటికా? అమ్మో అక్కడికి ఎల్లాగ వెళ్ళటం.

రాముడు—రైలు మీద గుంటూరు పోలేమూ? అయ్యో... నేను ఎన్నిసార్లు రైళ్ళో ప్రయాణం చేశానో నీకు తెలుసా లక్షసార్లు గుంటూరేమిటి మద్రాసుదాకాపోగల్గును!

విజయ—అబ్బ! మద్రాసే! అమ్మో బాబో! నువ్వొక్కడివే!

రాముడు—ఆ నేనొక్కడ్నే! మద్రాసేమిటి! ఇంకా ఎంత దూరంపోమ్మన్నా నాకేం భయంలేదు.

విజయ—మెడ్రాసు దాటిన తరువాత ఏముందీ బావా!

రాముడు—అక్కడ పెద సముద్రం ఉంది.

విజయ—(ఆశ్చర్యంతో) పెద్ద సముద్రమూ! బందరు సముద్రానికన్నా పెద్దదా?

రాముడు—ఇక్కడ సముద్రం నీవు చూశావా?

విజయ—మాఅమ్మ సముద్రస్నానానికి తీసికెళ్ళిందిలే.

రాముడు—ఇక్కడ సముద్రముఏముందిలే. వెధవది. అవతలొడ్డుకనిపిస్తు నేఉంటుంది.

విజయ—అవతలొడ్డుకనిపిస్తుంది? ఆ తెలివిగలవాడవె?

రాముడు—కనిపించకేమే!నీవు చూశావా పెట్టావా! మద్రాస్ దగ్గర సముద్రం అంటే...అదే అసలు నిజమైన సముద్రం. ఎంత పెద్దదనుకొన్నావేమిటి? అబ్బ చెప్పలేం. తల కాయగిర్రున తిరిగిపోతుంది.

విజయ—(ఆశ్చర్యంతో) అబ్బ గుంటూరులో ఉందిరా సముద్రం.

రాముడు—గుంటూరులోనా, ఆ...... గుంటూరు లో సముద్రంఅదో తమాషా సముద్రం.

విజయ—ఏమిటి? ఏమిటి తమాషా చెప్పవు

(దగ్గరకు వస్తుంది)

రాముడు—అదోతమాషాలే. ఇన్ని సముద్రాలున్నా యీ గుంటూరుసముద్రంలాంటిది నేనెక్కడాచూడలేదు.

విజయ—తమాషా ఏమిటో చెప్పరాదో యమ్మ ఊరికే ఊరిస్తావు కానీ.

రాముడు—అదిఏమిటంటే చెప్పనా? సముద్రంలోనీళ్లు ఎల్లాఉంటయి చెప్పు.

విజయ—నల్లగా ఉంటాయి.

రాముడు—అవునామరి. గుంటూరుసముద్రంలో నీళ్ళు ఎర్రగా ఉంటవి.

విజయ—ఎర్రగానే—అంటే కుంకంలాగ?

రాముడు—కుంకం ఏమిటే...రక్తంలాగ.

విజయ—అయ్యబాబో...రక్తంలాగ ఎర్రగాఉంటా యన్నమాట! తాతయ్యగారింటికి వెళ్ళినప్పుడు నేను అది చూడలేదు రా.

రాముడు—నీ వేంచూస్తావ్. ఆడపిల్లవు మీఅమ్మతో పాటు ఇంట్లో ఉంటావు. కాకపోతే ఎక్కడికైనా పేరం టానికి వెడతావు. అంతేగా? మామయ్యకు అసలే భయం నిన్ను ఎక్కడికైనా తీసికెళ్ళటానికి, మనంఇద్దరం వెడదాం రా ? నీకన్నీ చూపిస్తా. ఆసముద్రం కొండలు అవన్నీ చూపిస్తా

విజయ—నీవు ఎప్పుడన్నా కొండ ఎక్కావ్ బావా?

రాముడు—ఓ. కొండ చివారుకొమ్మకెళ్ళా.

విజయ—కొండలకు కొమ్మలుంటాయా, (నవ్వు)

రాముడు—కొమ్మంటే ఆచివరకెళ్ళానన్నమాట.

విజయ—అమ్మో భయమేయలేదూ ?

రాముడు—మొగాళ్ళకేం భయం... నిన్నుకూడా తీసికెడతా, రా

విజయ—అమ్మయ్యో, ? నేను కొండ మీదికిరాను బాబూ, ఆచివర ఏముంటుంది. అక్కడ నుంచుంటానికి వీలేనా ? పడిపోరా ?

రాముడు—ఆచివర ఎట్లా ఉంటుందనుకొన్నావు ? ...అదోతమాషాగ ఉంటుంది. సిపై తేనా కళ్ళుగిర్రున తిరిగి పడిపోతావు.

విజయ—మరి నీవెట్లా ఉన్నావు ?

రాముడు—మరి నీమో స్తరు నేను ఆడపిల్లనా? మరి ఆకొండ ఎక్కుతుంటే... పెద్దపులులు అవీ అరుస్తూఉంటం వినపడుతుంది.

విజయ—పెద్దపులులే — అయ్యబాబో !— నేను రాను బాబూ. నేను అసలురాను.

రాముడు—ఓసి, ఊరికేనే భయపడతావేమే. పగలు ఉండవు అవీ! రాత్రిళ్ళు తిరుగుతూఉంటవి.

విజయ—రాత్రిళ్ళు మనం అక్కడకి పోకూడదన్న మాట.

రాముడు—ఆహా...అయితే తుపాకి అవీ ఉంటే వెళ్ళివాటిని చంపొచ్చు.

విజయ—నీవు చంపగలవూ పెద్దపులిని?

రాముడు—నేనా ? పెద్దపులినా? రాత్రిళ్ళాఆహాచిన్న పిల్లలు చంపలేరే! పెద్దఅయిన తరువాతతప్పకుండా చంపుతా.

అసలు పెద్దపులులను సింహాలను వేటాడాలని నాకు సరదా.

విజయ—పెద్ద అయిన తరువాత చంపుతావా ?

రాముడు—ఓ......

విజయ—తాతయ్య గారింటికెళ్ళితే తాతయ్య కోప్పడ్డూ?

రాముడు—తాతయ్య ఏం కోప్పడ్డు. బలే సంతోషిస్తాడు. మానాయినే, మాఅమ్మో, అంటూ ఎత్తుకొంటాడు. కాసేపు అయిన తరువాత తాతయ్యా, తాతయ్యా, మేమిద్దరం పెండ్లిచేసుకుంటాం అని చెప్పుదాం తాతయ్య మర్నాటికల్లా లగ్నం కుదిర్చి జై మంటూ పెండ్లిచేస్తాడు.

విజయ—అమ్మ, నాన్నా రావద్దా ?

రాముడు—అన్ని సిద్ధం అయిన తరువాత వస్తారూ.

విజయ—వచ్చి కోప్పడరూ?

రాముడు—పెండ్లిఅయిపోయిన తరువాతఏంజేస్తారూ?

విజయ—నిజం పెండ్లేనా ?

రాముడు—ఆ, నిజం పెండ్లే?

విజయ—బాజాలూ మరి ?

రాముడు—బాజాలూనూ ?

విజయ—గాసులైట్లూ?

రాముడు—గాస్ లైట్లేం కర్మం! ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు పెట్టిద్దాం.

విజయ—మరి మనకు కొత్తబట్టలూ:

రాముడు—తాతయ్య కొని ఇస్తాడు.

విజయ—అవునురా? బలేతమాషాగా ఉంటుందిగదూ?

రాముడు—గమ్మత్తు. మరి వెడదాం ఎవరికీ తెలియకుండా

విజయ—అమ్మో మరినాకు ఆకలైతేనో?

రాముడు—నా దగ్గర డబ్బు ఉందిగా, ఇదిగో

విజయ—అయ్యబాబో ఎక్కడదమ్మా ఆనోటూ?

రాముడు—ఎక్కడో సంపాదించాను. వెడదాంరా. నీకు బొమ్మలూ అవి కొనిపెడతాను.

విజయ—మొగ్గలేసే బొమ్మకొంటావా?

రాముడు—ఒక్క మొగ్గేసేదేనా? మొగ్గలేసేవీ, ఉయ్యాలలూగేవీ డ్యాన్సు చేసేవీ, అవన్నీ కొంటా?

విజయ—నిజంగా?

రాముడు—వెడదాం—మరి ఎవ్వరితో చెప్పకుండా?

విజయ—అమ్మతో చెప్పిరానా?

రాముడు—ఛాదద్దమ్మా, చెప్పిందంతా విని అమ్మతో చెపుతానంటావేం. చెపితే మన పెండ్లీకాదు, పైగా రెండు తగుల్తుంది.

విజయ—మరి ఎవరితో చెప్పేది?

రాముడు—పిచ్చిమొద్దూ? ఒకరితో చెపటం ఎందుకూ? వెళ్ళిపోదాం.

విజయ—ఒక్కళ్ళమే. నేను రాను.

రాముడు—ఛా తమాషాగా వెడదాంరా.

విజయ—అమ్మగనక ఏమన్నా అన్నదాలంటేనీమీద చెప్తానబ్బాయ్.

రాముడు—ఓ. ఏమన్నా చెప్పు—నేను కాదనను... నేనే—నిన్ను... పెండ్లి చేసుకొంటే................ నీవు...నాకూ ఏమవుతావూ?

విజయ—నీవు నాకూ మొగుడవురా.

రాముడు—నీవూ నాకూ పెళ్ళానివే. 'తెర'

౨

(స్థలం మేడపైన గది. గదిలో విజయ ఉంటుంది అప్పుడే స్నానంచేసివచ్చి బట్టమారుస్తుంటుంది. రాముడూ స్నానంచేసి మంచిబట్టలు వేసుకొన్నాడు నిక్కర్ తొడిగాడు పైన తెల్లనిషర్టు కాలరు పైకి నెట్టి స్పోర్ట్సుమేన్ లాగా తయారయినాడు పచారుచేస్తూ)

రాముడు—'రిస్టు వాచి చూచుకొని' ('స్వ') రాదేల ఇంకా ఈవిడ. సాయింత్రం ఆరు గంటల బండి అందుతుందో అందదో ఆబండి తప్పితే ఇంకో బండి ఉందిగాని ఇంతలోకే మామయ్య వచ్చినా, కథ అడ్డంతిరుగుతుంది లేకపోతేఅత్తయ్యకు ఆనూకీ పోకెనా, పక్కలు విరగపొడుస్తుంది.ఈయిద్దరికీ అందకుండా, సంజె చీకట్లో దొడ్డి గుమ్మానె ఉడాయించాలె. ఇంకా ఈవిడ రాదేం? ('ప్ర') విజయ లక్ష్మీరాణాసాహెబా

వారు...మహారాణీవారూ, కదిలి రండమ్మా, అమ్మగారి సింగారం పూర్తి అయిందా?

విజయ—(ప్రవేశించి) అథార్టీ చేస్తున్నావే అప్పుడే!

రాముడు—పెండ్లాం మీద అథార్టీ చెయ్యరాపమిటి? మొగాళ్ళు.

విజయ—అబ్బో మహాద్దొడ్డ మొగాడివి దిగొచ్చావు లెద్దూ! అసలు నీకు నేనూ...పెళ్ళాన్ని అయితే కద.

రాముడు—నీవు నాకు పెళ్ళానివి కాదూ?

విజయ—కాదు, నేను నీపెళ్ళాన్ని కాదుపో.

రాముడు—ఎంచేత?

విజయ—నీకూ నాకూ ఇంకా పెండ్లికాందే!

రాముడు—ఒస్ ఇంతేకదా, రేపు అవుతుంది.

విజయ— అవుతూంది, అవుతూంది— అబ్బాయికి పెండ్లి ఎట్లాగుఅవుతుంది.

రాముడు—కాకపోయినా నాకు కాబోయే పెళ్ళానివి కాబట్టి నీమీద నాకు అథార్టీ ఉంది తెలిసిందా! కాబట్టి అథార్టీ చేస్తాను.

విజయ—చేస్తావు, చేస్తావు, చేస్తే ఎరగవూ!

రాముడు—ఏమి లేవ్ విజయా, నీవుజూస్తే పెంకెమనిషి లాఉన్నావే! నేను నీకు మొగుడ్ని, కాబట్టి నేను చెప్పినట్లు నీవు వినాలె.

విజయ—నేనువినను—నీవు నాకు మొగుడివికాదుఫో.

రాముడు—అమ్మ బాబో నేను నీతో వేగలేనేవ్. అయితే ఇంతకూ ఒక్కటిచెప్పూ నీవు నాకు పెళ్ళానివి అవునా కాదా, అసలు ఆసంగతి చెప్పూ?

విజయ—కాదు. నేను నీ పెళ్ళానిని కాదూ (దీర్ఘాలు తీస్తూ)

రాముడు—అట్లాగయితే ఎట్లాగమ్మా, ఇందాక సరే నంటివే గుంటూరు వెళ్ళి గమ్మత్తుగా పెండ్లిచేసుకొందాం అంటివిగదే, మళ్ళీ ఇప్పుడిదేమిటమ్మా ('దగ్గరకు వెళ్ళి') ఏమే విజయా?... ('మెడమీద స్నేహపూర్వకంగా చేయివేసి') మరి నన్ను పెండ్లి చేసుకోవూ?

విజయ—చేసుకుంటా.

రాముడు—అదిగో విజయ ఎట్లాగనామంచిదే. విజయ చాలా మంచిపిల్ల. అందరి పిల్లల్లోకి విజయ మంచి పిల్ల. అన్ని సబ్బుల్లోకి నల్లసబ్బు మంచిది. విజయా మరి బయలుదేరా వెడదామూ.

విజయ—ఎక్కడికి?

రాముడు—మళ్ళీ ఎక్కడికీ అంటావేమే? గుంటూరు వెళ్ళటం, పెళ్ళిచేసుకోటం. అదంతా అనుకొన్నాంగదే.

విజయ—అమ్మో నేను గుంటూరు రాను బావా, నీకు కోపంవస్తేవచ్చింది. అమ్మకోపంవస్తుంది చెప్పకుండా వెడితే.

రాముడు—అయితే నీవు రావా?

విజయ—రాను...నవ్వుతూ,

రాముడు—అయితే నామాట వినవన్నమాట.

విజయ—వింటా.

రాముడు—అదీ జయరాణి ఎట్లాగయినామంచి పిల్లే!

జయ ఎంతో మంచి పిల్ల
గయ్యాళి, గయ్యాళికాని పిల్ల
కయ్యాలు, కయ్యాలు లేనిపిల్ల
జయ ఎంతో మంచి పిల్ల.

ఏమే జయ నీవు మంచి పిల్లవు కావూ?

విజయ—మంచిదాన్న.

రాముడు—('ముద్దుపెట్టుకొని') నేనో

విజయ—నీవూ మంచి వాడవే.

రాముడు—మరి నేను చెప్పినట్లు వింటావా?

విజయ—ఉహు

రాముడు—ఇందాక వింటానంటివి కదే?

విజయ—వింటా, వింటా, ఉహు, వినను, ఊపోన్లే వింటానురా బావా వింటానులేరా.

భిక్షుక బాలుడు—మనక్కపచ్చలా — చిన్నాదానా

ఎక్కతావా రైలూ బండీ
చక్కదనమూ—చూచినిన్నూ
ఎక్కనివ్వడో—జాతీవాడూ—

(అని పాడుతూ ఉంటాడు.)

విజయ—'భయంతో' పీడికెళ్ళా తెలిసింది బావా, అమ్మతో చెప్తాడేమో !

రాముడు—ఛా. వాడెవరో పాడుకొంటూ పోతున్నాడు బజార్లో. నీకేంభయం. ఇహ బయలు దేరుదాం.

విజయ—అమ్మో నాకు భయంగా ఉందబ్బా.

రాముడు—నీకేం భయంలేదు. నేనున్నానుగా, దొడ్డిగుమ్మం దగ్గరుంటా నేను ముందెళ్ళి. నీవు మెల్లగా ఎవ్వరూ చూడకుండా వెళ్ళిపోయిరా ఏం ?

విజయ—సరేముందు నువ్వెళ్ళు.

పంతులు—(ప్రవేశించి) విజయతల్లీ ఎక్కడికమ్మా వెళ్ళుతున్నావూ?

విజయ—(భయంతో) ఎక్కడికి లేదు నాన్నా.

పంతులు—చీకటిపడ్డది. దొడ్లోకి వెళ్ళేవు పురుగూ బుట్రా ఉంటాయి. అయితే అమ్మాయీ నా జేబులోనుంచి ఎదైనా తీశావా నువ్వు?

విజయ—నేనేం తీయలేదు నాన్నా, నేనేమెరుగుదునూ?

పంతులు—మరి ఏమైపోయిందే పదిరూపాయల నోటూ, పొద్దుటినుంచీ వెతుక్కుని చస్తున్నాను. తీస్తే నీవే తీయాలె ఎప్పుడన్నా కానీ అర్ధనా తీస్తూవుంటావు.

విజయ—నోటు నాకెందుకు నాన్నా, నేను నోటు తీస్తానేమిటీ?

పంతులు—ఎవరి దగ్గరైనా నేర్చుకున్నావా? పోనీ అది చెప్పు?

విజయ— చిన్న కాయితం గాదు నాన్నా?

పంతులు—ఆ, ఆ, ఇంత కాయితం.

విజయ—దాని మీద అక్షరాలుంటవీ!

పంతులు—ఆ, అదే ఎక్కడుంది?

విజయ—అది స్త్రీరూపాయలిస్తారుకదునాన్నా?

పంతులు—ఆ, అదేనే ఎక్కడుంది, ఎవరుతీశారు?

విజయ—ఏమో నాన్నా

పంతులు—భడవా, నీకేదో తెలుసు నిజంచెప్తావా చెప్పవా? ('చెయ్యెత్తికొట్టబోతాడు')

విజయ—నేగాదు నాన్నా తీసింది.

పంతులు—పోనీ ఎవరు తీశారో చెప్పు?

విజయ—ఎవరుతీశారో నాకు తెలియదు నాన్నా. బావదగ్గర అటువంటి దొకటుంటే చూశాను.

పంతులు—ఆసి భడవా, ఇందాకటినుంచీ ఆమాట చెప్పవేం? ఏడీ వెధవ? ఎక్కడున్నాడు.

విజయ—దొడ్డిగుమ్మం దగ్గరున్నాడు.

పంతులు—రా, చూపిద్దువుగాని రా వెధవ దొంగ తనం కూడా నేర్చాడూ?

('నిష్క్రమణం,)

...

విజయ—'దొడ్డిగుమ్మం దగ్గర ప్రవేశించి' బావా?

రాముడు—(గొంతుకబిగబట్టి గుసగుసలాడినట్టుగా) 'రావే విజయా, గుంటూరు బండికి టైము అయింది...

పంతులు—(ప్రవేశించి) 'రాముణ్ని చెయ్యిపట్టుకొని' ఏమిట్రా, ప్రయాణమా?, ఇద్దరు కలిసి వెడదామనుకొన్నారూ, ఓరి వెధవా, నోటుఏది?

రాముడు—ఏం నోటూ? నేనేమెరుగుదునూ?

పంతులు—నా జేబులోనుంచి నోటుతీయలా?

కాంతమ్మ—వాడేమెరుగునండి, పాపం వాణ్ని కొట్ట బోతారూ, చిన్న వెధవనూ?

విజయ—నోటు తెచ్చాడే అమ్మా, నేను చూశాను. నాకు చూపాడు కూడాను. మనంఇద్దరంగుంటూరు కాంతయ్య గారింటికి వెడదాం అన్నాడే. మనం అక్కడ పెండ్లిచేసుకుం దాంఅని కూడా అన్నాడే అమ్మ.

పంతులు—నీవుకూడా వున్నావూ ఈ కుట్రలో?

విజయ—నేనేమెరుగనునాన్నా బావే నన్ను గుం టూరుతీసికెడతానంటే నేను రానన్నాను నాన్నా.

కాంతమ్మ—ఇంతసేపు మీరు రాకపోయి నట్టయితే కట్నమూ కానుకా లేకుండా, మీకూతురుకు మొగుడొచ్చే వాడు. ఇంతకూ నోటు మీ చేతికొచ్చిందా!

పంతులూ—రాలేదు. వాడేం ఎరగట్టు!

విజయ—బావదగ్గర నోటువున్నది నాన్నా

పంతులు—ఏంరా రాముడూ?

రాముడు—నేను తియ్యలేదు—ఇదిగో నోటు నేను తియ్యలేదూ—

పంతులు—తియ్యలేదూ, వెధవాతియంటే ఎట్లా వచ్చింది నీదగ్గరకు ! (ఒక దెబ్బ కొడతాడు)

కాంతమ్మ—వాడ్ని కొడతారెందుకూ ? మీరట్లా ఉండండి. ఏమిట్రా రామా నోటు నీవు తీశావా ?

రాముడు—నేను తీయలేదు అత్తయ్యా...మామయ్య గదిలోనే కింద పడేసుంది ఆనోటు. ఎవరన్నా తీస్తే ఎత్తికెడతారని నేను తీసు కొన్నాను.

కాంతమ్మ—ఎంతబుద్ధిమంతుడివిరా మాతండ్రీ.

పంతులు—ఛా. గాడిదా అబద్ధాలు కూడాను. తన్నే వాళ్ళులేక (ఇంకో దెబ్బ)

కాంతమ్మ—ఊరుకోండి. చెయ్యిచేసుకోవటం ఎందుకూ?

విజయ—అక్కయ్యారా, దబ్బునరావాలె. చిన్నన్నయ్యా, పెద్దన్నయ్యా అరెరె, చప్పునరావాలె, అదుగో బావ పెండ్లి అయింది...బావకు పెండ్లి అయింది...నేచెప్పలా... బావకు పెండ్లి అయింది.

("పిల్లలంతాచేరి కిలాకిలా నవ్వుతారు")

జయ పాడుతుంది.

అయిందమ్మా అయిందీ
బావకుపెండ్లీ అయిందీ
మేళంతాళం లేకుండా,

దమ్మిడికర్చు లేకుండా
పెద్ద పెళ్ళి అయింది;
నాన్నకోపం వచ్చిందీ
నాలుగు తన్నులూ తన్నాడూ,
అయిందమ్మా అయింది
బావకు పెండ్లి అయిందీ.

"అంటూ ఎగురుతుంది'

(తెర పడుతుంది.)

సంపూర్ణము

శ్రీ వేదాంతకవిగారి రచనలు

శతకాలు	1	0	0
'విశాసంస్థానం	2	0	0
అవ్వాయ్‌చువ్వలు	0	12	0
కందయాత్ర	1	0	0
శరదలు	1	0	0
గడుగ్గాయి	1	0	0
చినరసాలు	0	8	0
భగవన్మతభాష్యం 1 వ భాగము	1	4	0
డిటో 2 వ భాగము	1	0	0
గుడు బావ	1	0	0

శ్రీ ఉమర్ అలీషాగారి

ఉమర్ ఖయ్యాం	3	0	0

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణరావుగారి

ఆంధ్రపౌరుషము	0	6	0

వలయువారు :—

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో,

రాజమండ్రి.

శ్రీ మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారి రచనలు

1.	కాంతం కైఫీయతు	1	0	0
2.	కాంతం కాపురం	1	0	0
3.	కాంతం	1	0	0
4.	నేనూ మాకాంతం	1	0	0
5.	మునిమాణిక్యం నాటికలు	1	0	0
6.	మునిమాణిక్యం కథలు	1	0	0
7.	ఉపాధ్యాయుడు	1	0	0
8.	తిరుమాళిగ	1	0	0
9.	మేరీ కహానీ	1	0	0
10.	దాంపత్య జీవితం	1	0	0
11.	రేడియో నాటికలు	1	0	0
12.	రాఘబాబు	1	0	0
13.	శరద్రాత్రులు	1	0	0
14.	రుక్కుతల్లి	1	0	0
15.	యదార్థ దృశ్యాలు	1	0	0
16.	హాస్యకథలు	1	0	0
17.	తల్లిప్రేమ	1	0	0
18.	కథానికలు	1	0	0
19.	దీక్షితులు	1	0	0
20.	తగూ నెం. త్రీ	1	0	0
21.	వినోద వ్యాసములు	1	0	0
22.	నా స్నేహితులు	1	0	0

కలయువారు :

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో, రాజమండ్రి.